

MENDULA

list učenika OŠ Voštarnica-Zadar

ISSN 1849-3491

Broj 7

Godina 7

Školska godina

2014./2015.

TEME BROJA

**Kako potaknuti djecu na čitanje :: Terapija plesom i pokretom
Ljekovitost likovne terapije :: Kako do bolje pažnje**

Mendula

List Osnovne škole Voštarnica-Zadar
Školska godina 2014./2015.

Izdavač

Osnovna škola Voštarnica-Zadar
Ivana Meštrovića 3, Zadar
E-mail: os-vostarnica@zd.t-com.hr

Za izdavača

Ravnateljica Irena Dukić, prof.

Urednice

Danijela Petani
Helena Kuzminski

Suradnici

Jelena Babić, Iva Štefanac,
Sunčica Golubić, Tina Perović,
Jadranka Bubić, Marija Dokoza,
Daria Švorinić, Stela Dominis-Vunjak,
Ivanka Čirjak, Danijela Sršen,
Nina Jurišić, Marijana Mišulić,
Irena Fuštin, Anika Zovko Pleslić,
Darinka Dokoza-Nikpalj,
Davorka Nola-Morović,
Tina Colić, Zdenka Borojević,
Ivana Birska

Fotografija za naslovnicu

Čitanje u prirodi, Danijela Petani

Dizajn i priprema za tisak

Seniko studio d.o.o.
Nove Rašljice 2, Zagreb

Tisak

Grafički zavod Hrvatske d.o.o.
Mičevečka ulica 7, Zagreb

Naklada

300 primjeraka

ISSN 1849-3491

Zahvaljujemo Gradu Zadru na podršci

iz sadržaja

Uvodnik i Riječ ravnateljice 3

Teme broja

Kako potaknuti djecu na čitanje 4
Terapija plesom i pokretom 6
Ljekovitost likovne terapije 8
Kako do bolje pažnje 9

Stručni skupovi i seminari

Tjedan mentalnog zdravlja 10
Nove strategije u radu s djecom/učenicima s teškoćama 11

Događajnica

Obilježen Dan škole 12
Tamara Šoletić u posjetu našoj školi 17
Čarobni svijet likovne umjetnosti 19

Sport

Kineziterapija 24

Školske aktivnosti

Čuda stvara mašta mladih zadrugara 27
Učenje izvan učionice. 32

Kreativna radionica

Od stare čarape do nove igračke 34

Kuhajmo zajedno

Kolačići s jagodama 35

Fotostrip

Nevidljivi Mario 38

Drage čitateljice i čitatelji,

stiže nam sedmo proljeće u društvu Mendule. Naš list dobio je ime po stablu koje je jako osjetljivo i podložno vjetrovima, ali ako ga se njeguje, daje prekrasne plodove. I mi smo njegovali našu Mendulu cijelu školsku godinu, a list koji držite u rukama prepun je prekrasnih plodova – tekstova naših suradnika. Mjesec veljača bio je ove godine od posebnog značaja za Mendulu jer je predstavljena na Županijskoj smotri LiDraNo u OŠ Petra Preradovića u Zadru. Izvan konkurencije, u kategoriji školskih listova prezentirali smo Mendulu. Prosudbeno povjerenstvo dalo je izrazito pozitivne kritike i pohvale koje će nam služiti kao smjernice u budućem radu. Sedmi broj, čini nam se, više je nego ikad bogat događajima i školskim aktivnostima. U temama broja progovaramo o načinima poticanja djece na čitanje, otkrivamo ljepote terapije plesom i pokretom, ljekovitost likovne terapije te dajemo smjernice za postizanje bolje pažnje. U našoj Događajnici nema čega nema. Pisali smo o obilježavanju Dana kruha, čarobnom svijetu 8. Likovne kolonije, humanitarnoj priredbi Božićni Prvi ples, posjetu glumice Tamare Šoletić, izložbama i raznim drugim događanjima. Naš Vjeronaučni kutak vodi na putovanje u Međugorje, jedno od najpoznatijih svjetskih svetišta. Sportske stranice su tu kako bismo se veselili sportskim uspjesima, ali i ostali u dobroj formi. Novina u našem listu je Likovni kutak u kojem donosimo učeničke likovne radove. Kreativna radionica nas uči kako od stare čarape napraviti novu igračku, a vjerujte nam na riječ, kolačići s jagodama u rubrici Kuhajmo zajedno su jako ukusni. Predlažemo da ih pripremite i u njima uživajte dok čitate fotostrip o pustolovinama Nevidljivog Marija. Kako biste bili sigurni da ništa niste propustili, prolistajte Mendulu od korica do korica. Zakazujemo naš sljedeći susret i dogodine. Uživajte u proljeću, uživajte u Menduli...

Urednice

RIJEČ RAVNATELJICE

Drage čitateljice i čitatelji,

mentalni ruksak koji učenici ponesu iz osnovne škole, nose cijeli život i neće ga moći nikad odbaciti samo ga mogu povremeno odložiti. U njemu su životne vrijednosti, stavovi, odnos prema sebi i drugima... Moramo ih naučiti marljivosti i zajedništvu, promišljanju i donošenju odluka, lijepom ponašanju. Poštovani roditelji, Vaša nam je suradnja dragocjena, kad radimo s Vama zajedno, nitko i ništa nas ne može zaustaviti u razvitku i napretku. Najljepše Vam se zahvaljujem na svoj dosadašnjoj suradnji! Dragi učitelji, stručni suradnici i ostali radnici škole, hvala Vam na svemu što svaki dan ulažete u ovaj svoj poziv i za naše učenike. Hvala Vam što se dajete u svom poslu. Uživajte u svom poslu neizmjeran je blagoslov i sreća za čovjeka! Dragi učenici, zahvaljujem Vam na svemu što dajete našoj školi, jer škola to ste Vi! Kao ni u životu općenito ni za školu nema recepture za poboljšanje bez stalnog promišljanja, osluškivanja potreba djece u kontekstu suvremenog života u okrilju modernih tehnologija koje i daju i uzimaju istovremeno, samoprocjenjivanja, korigiranja u nastojanju postizanja veće kvalitete škole koja je tu da služi djeci. Ovaj školski list kao i prethodnih šest govori o nama i za nas! On čak i meni govori o nama, učenicima i radnicima ove škole jer novi dani donose nove aktivnosti i promjene, a ono što je bilo prije toga ide polako u zaborav ili postaje svakodnevice. Govori mi da su nam entuzijazam i žar, marljivost, hrabrost za nove pothvate i dalje narastajući. Govori o rastu i razvoju ove škole pa sam zbog toga iznimno sretna. Pokazuje kako stalno idemo dalje. U svemu što je u listu opisano čini se kako smo napravili korak prema naprijed. Mislim da ćete se složiti sa mnom kad ga pročitate. Govori o snazi zajedništva. Malo koji velik rezultat ostvari pojedinac sam, uvijek iza svakog dobro odrađenog posla stoji zajedništvo, suradnja. Neću se referirati na njegov sadržaj jer nije potrebno. Potrebno je zahvaliti svima koji su ga izradili, svima čije su aktivnosti u njemu opisane i svima ostalima koji su nam bili suradnici i potpora u opisanim aktivnostima. Posebno se zahvaljujem urednicama Danijeli Petani i Heleni Kuzminski koje su odradile najveći dio posla.

Ravnateljica, Irena Dukić, prof. def.

Kako potaknuti djecu na čitanje

Stara kineska poslovice kaže: „Tri dana nemoj čitati knjigu i tvoje će riječi izgubiti ljepotu.“ Međutim, današnje je vrijeme donijelo krizu čitanja. Čita se uglavnom ono što se mora i tako se gubi užitak čitanja, te ono postaje obaveza. Mediji poput televizije, filma i interneta zaokupljaju interese djece i mladih. Razlog leži u tome što čitanje zahtijeva puno veći angažman nego praćenje novih medija. Osim toga, tko danas ima vremena čitati!? Ljudi postaju nestrpljivi već pri samom pogledu na duži tekst. Što učiniti kako bismo čitanje učinili atraktivnim? Kako potaknuti djecu na čitanje?

Glasno čitanje je vrlo zabavna aktivnost.

Čitanje naglas

Nacionalna kampanja za poticanje čitanja „Čitaj mi“ pokrenuta je u Europskoj godini čitanja naglas (2013.). Cilj je poticati roditelje, ali i sve druge odrasle da s čitanjem naglas djetetu započnu već od njegova rođenja. Na taj način čitanje postaje dijelom svakodnevnog ugodnog druženja roditelja i djeteta, a stvara se i posebna emocionalna veza između djeteta i odrasle osobe koja mu čita. Čitati naglas može se ujutro, poslijepodne, navečer, a može biti riječ i o spontanom čitanju – kada su i dijete i odrasli raspoloženi za priču na bilo kojem mjestu od autobusa do parka, za vrijeme izleta, u liječničkoj čekaonici... Ne treba zaboraviti da je glasno čitanje, uza sve, i vrlo zabavna aktivnost. Djecu ne treba prisiljavati na slušanje priče. Čitati treba

onoliko dugo dok djeca žele slušati. Djeca vole uživljavanje u uloge, mijenjanje intonacije i boje glasa, čitanje po ulogama. To ih iznimno zabavlja te se puno lakše užive u tekst i postaju dio njega.

Neke od ideja kako čitati djetetu su:

- Uzmite dijete u krilo tako da i ono može gledati slikovnicu;
- Igrajte se riječima, stvarajte rime, pjevajte, uključite ime djeteta u priču ili pjesmu jer djeca to vole;
- Dijete će htjeti dirati, hvatati, okusiti slikovnicu jer dijete tako uči i upoznaje svijet oko sebe, pa mu možete dati igračku koju će držati dok zajedno čitate;
- Ne zamarajte se brojem pročitanih stranica;
- Dopustite djetetu da se poigra sa slikovnicom, neka slobodno okreće stranice;
- Obavezno pokazujte ono o čemu govorite, opisujte ono što se događa na slikama;
- Uključite dijete u priču, pitajte ga: Što je ovo? Gdje je nešto na slici?
- Neka dijete oponaša zvukove ili glasove životinja ili neka ponavlja za vama rimu;
- Ukoliko se djetetu više ne sluša, ostavite knjigu sa strane.

Čitanje je važno u razvijanju navike slušanja, a koja je onda direktno povezana s ustrajnošću, zapamćivanjem i razumijevanjem.

Pričanje priča

Kad pripovijedam bajku, stvori se nekakva čarolija.

Kako bismo dijete privukli čitanju, možemo se poslužiti i pričanjem koje zahtijeva manji angažman od čitanja. Bajke su odličan materijal za pričanje jer možemo poslati poruku djeci kroz slikovito i zanimljivo pričanje, bez prodike i zanovijetanja. Kod pričanja je moguć kontakt očima kojeg u čitanju nema. Jedina profesionalna pripo-

Čitati se može svugdje, a zar nije najslabše u prirodi!? Topli jesenji dan iskoristili smo i otišli do obližnjeg parka gdje su naši učenici uživali u čitanju. Svatko je prije polaska izabrao koju će knjigu ponijeti. Najprije smo se malo poigrali jer igra je također vrlo bitna, a onda su učenici sjeli na dekiću u travi. Najprije su slušali čitanje knjižničarke, a onda je svatko prionuo na čitanje knjige po izboru.

Čitanje u parku

vjedačica bajki i priča u Hrvatskoj, Jasna Held često pripovijeda djeci u vrtićima i školama. Ona o svom iskustvu pripovijedanja kaže: „Kad pripovijedam bajku, stvori se nekakva čarolija. Teško je to opisati, ali sva se lica ozare i gotovo bez daha prate i upijaju svaku riječ.“ Možemo stvoriti i poveznicu između bajke i stvarnog života. Na primjer, bajku Vuk i sedam kozlića možemo povezati sa stvarnom životnom situacijom kada djeca ostaju sama kod kuće. Otvaranjem vrata nepoznatoj osobi mogu i sebe i svoju obitelj dovesti u opasnost. Čitanje naglas u skupini ili slušanje priče je kulturološko iskustvo, a zajedničko čitanje postaje smislen oblik komunikacije i ugodan doživljaj.

Građa lagana za čitanje

Nužno je stvarati različite knjige koje će odgovarati sposobnostima i vještinama svakog djeteta.

Sve više pozornosti se u novije vrijeme pridaje i građi laganoj za čitanje koja omogućuje i djeci s teškoćama uživanje u čitanju. Za djecu s teškoćama potrebna je posebna građa odnosno „publikacije koje će odgovarati na posebne potrebe dizajnom, jezikom, strukturom radnje i ilustracijama“, kaže IFLA – Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova. Dugo vremena je pojam građe lagane za čitanje bio nepoznat u Hrvatskoj, ali budući da postoji velika potreba za takvom građom, situacija se sve više mijenja. Pri proizvodnji građe lagane za čitanje moguća je suradnja različitih ustanova i organizacija, dok knjižnice imaju ključnu ulogu u području raspačavanja i dostupnosti građe lagane za čitanje. Nakladnici i urednici koji su u početku pokušavali sastaviti upute za izradu građe lagane za čitanje i odrediti što točno tekst čini laganim za čitanje, odustali su od takvih pokušaja jer nema recepta kako u kojem jeziku sa sigurnošću znati što je lagano. Današnji istraživači i stručnjaci za čitanje oslanjaju se na ishode utemeljene na iskustvu i dokazima. Koncept građe lagane za čitanje odnosi se na jezik, sadržaj, ilustraciju, oblikovanje i prijelom.

Opće smjernice koje tekst čine laganim za čitanje i razumijevanje su sljedeće:

- jednostavne rečenice; izbjegavajte apstraktan jezik;
- budite logični u slijedu radnje;
- radnja neka bude jednostavna, bez previše uvoda i likova;
- umjereno koristite simboličko izražavanje (metafore);

- jedna rečenica neka nosi jednu informaciju;
- izbjegavajte teške riječi, a nepoznate riječi objasnite;
- događaje nižite kronološkim slijedom;
- veličina fonta neka bude 12-14, ne ukošena, podebljajte ključne riječi/bitne dijelove teksta;
- koristite odlomke, razmake i prored, kod provjere razumijevanja tekst je potrebno razlomiti u više dijelova i dijelove obrađivati;
- koristite ilustracije koje se podudaraju s tekstom.

već je nužno stvarati različite knjige koje će odgovarati sposobnostima i vještinama svakog djeteta. Svako dijete ima različite interese i stoga takva građa mora biti raznolika. U svom radu u školskoj knjižnici za djecu s teškoćama nebrojeno sam se puta našla u situaciji da samostalno sažimam književno djelo. Tako skraćeno djelo uvijek je trebalo i na licu mjesta, odnosno na školskom satu, ponovo prilagođavati jer svaka skupina učenika ne reagira jednako. Ponekad je razlog umor, ponekad se dogodi neka situacija koje poremeti redosljed čitanja priče i tada je improvizacija jedini način da se zadrži interes učenika. Tada

U srijedu, 25. ožujka 2015. godine održali smo čitaonicu pod nazivom *Čarobni svijet Harryja Pottera* kojom smo se uključili u manifestaciju *Zadar čita 2015*. Budući je

tema ovogodišnje manifestacije bila putovanje, mi smo putovali u Hogwarts - školu čarobnjaštva. Nakon prilagođenog čitanja ulomka iz romana *Harry Potter i kamen mudraca*, slijedilo je gledanje ulomka iz istoimenog igranog filma, a zatim i dramatizacija ulomka u kojoj su učenici u improviziranom vlaku, baš kao i mali čarobnjaci, putovali u Hogwarts.

Učiteljica Marija pokrenula je vlak

Npr. rečenicu: **U posjet nam je došla naša Miffy mala**, skratit ćemo ovako: **Miffy je došla u posjet**. Sljedeće dvije rečenice: **Dok je lav spavao, pretrči mu miš preko usta i probudi ga**. **Razgnjevljeni lav rikne**, napisat ćemo kao tri jednostavnije: **Lav spava**. **Miš pretrči preko lava**. **Lav se budi ljutit**.

Logopedi su ti koji trebaju odrediti prilagodbe s obzirom na poznavanje teškoća i osobitosti u jeziku, a profesori hrvatskog jezika uskladiti to, s obzirom na poznavanje kurikuluma, te osobitosti literature odgovarajuće za određenu obrazovnu dob. Knjižničari trebaju znati što je obavezna lektira za koju dob, koje knjige djeca rado čitaju te koje su dio opće kulture. Njihova uloga nije u preoblikovanju građe nego u brizi da se do građe dođe, da se ona djeci predstavi te u ostvarivanju suradnje sa stručnjacima koji izrađuju građu laganu za čitanje.

Ne postoji jedinstveni tip knjige koja će odgovarati svakom djetetu s teškoćama,

može pomoći i ilustracija (uvijek ih imam nekoliko pripremljenih) koja će odmoriti učenike od priče. Mislim da svaki učenik ima svoju omiljenu priču, samo treba otkriti na koji način mu je prezentirati. Poznata spisateljica za djecu, Sanja Pilić poručuje: „Igraite se! Smijte se! Čitajte sa srcem! Budite u romanima, ljetujte u sonetima, skačite po rimama, ljuljajte se u stihovima. Neka vas knjige miluju, tješe, škakljaju, umiruju, uče, čuvaju, zabavljaju, odgajaju i nasmijavaju.“

Izvori:

Čitaj mi! Čitajte djeci naglas od rođenja. URL: <https://www.citajmi.info/kampanja> (27.3.2015.)
Smjernice za građu laganu za čitanje / preradili M. Nomura, G. S. Nielsen i B. Tronbacke u ime IFLA-ine Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

Priredila: Knjižničarka,
Danijela Petani, dipl. bibl.

Nastup na Festivalu cvijeća u Sv. Filipu i Jakovu

Terapija plesom i pokretom

Postoje prečice do sreće, a plesanje je jedna od njih. - Vicki Baum

Ples je oduvijek bio dio rituala, slavlja i zabave. Razne kulture su ga koristile u svrhu postizanja sklada emocionalnog, mentalnog i fizičkog zdravlja. Današnji ubrzan stil života, koji nam svakodnevnica nameće, vrlo često dovodi do duhovnog nesklada, a da to niti ne primjetimo. Duh i tijelo su dva neodvojiva dijela koja čine jednu cjelinu u kojoj se međusobno prožimaju. Nesklad bilo kojeg od ta dva dijela može dovesti do narušenog psihičkog i/ili fizičkog zdravlja osobe. Jedna od tehnika koja se često koristi kako bismo pronašli zdravu ravnotežu duha i tijela je upravo terapija plesom. Pokret, glazba, zvučna vibracija, ritam, prostor, izraz, kontakt, disanje, tjelesne senzacije, izmjenjena stanja svijesti su različiti kanali kroz koje ples može djelovati terapijski.

Terapija plesom kroz povijest

Tradicionalnu plesnu terapiju nalazimo u mnogim kulturama. Prvi zapisi o plesu, kao obliku terapije, datiraju iz 19. stoljeća. Međutim, kao oblik terapije je priznata tek 1940. godine. u Njemačkoj i Americi. Začetnice plesne terapije su Marian Chase i Mary Whitehouse.

Obje su prvotno bile plesačice koje su kod polaznika plesnih radionica uočile terapijske efekte plesa, te su se uz suradnju

s liječnicima i psihijatrima počele baviti liječenjem pacijenata s psihičkim poteškoćama i oboljenjima kroz primjenu pokreta i plesa. Plesna terapija je inspirirana različitim psihoterapijskim pravcima. Psihoterapija plesom spada, s jedne strane, u art terapiju (terapiju umjetnošću) te s druge strane u tjelesno orijentiranu terapiju. U novije vrijeme ovom obliku terapije posvećuje se sve više pažnje, a njegova ljekovita svojstva potvrđuju i brojne znanstvene studije.

Ciljevi i tehnike

U ovom kreativnom procesu pokret i ples se koriste s ciljem unaprjeđivanja emotivne, kognitivne, socijalne i tjelesne integracije pojedinca. Osnovna pretpostavka je da tjelesni pokreti odražavaju unutarnje psihičke sadržaje, te da mijenjanjem obrasca kretanja i stavova tijela dovode do pojave zdrave promjene u psihi pojedinca. Važnost se pridaje kako načinu kretanja, tjelesnom držanju, tako i neverbalnim znakovima poput mimike, gestikulacije, disanja... Tijekom seanse terapeut klijentu usmjerava pažnju na njegove senzacije u tijelu te ga potiče na cjelokupno izražavanje. Naglasak je najčešće na neverbalnim intervencijama, no uspješno se uključuje i potiče plesače na verbalizaciju iskustva, ako je to potrebno. Terapeuti vrlo često koriste „Lebanovu analizu pokreta“, gdje

se izvedba pokreta promatra kroz četiri čimbenika: vrijeme, prostor, tijek i težinu. Terapija plesom sastoji se od četiri glavne faze:

1. Priprema - zagrijavanje tijela;
2. Inkubacija - opuštanje, primjena simboličkih pokreta;
3. Osvještavanje;
4. Ocjena - raspravljanje o kvaliteti terapije, priprema za daljnju terapiju.

Izražavanje tijelom u svakodnevnim situacijama je spontano i nesvjesno. Tijelo pamti sva naša dosadašnja iskustva te je vrlo senzibilan instrument. Neverbalni znakovi su najčešće istiniti jer su usko vezani s podsvjesnim, za razliku od verbalnog izražavanja koje uglavnom možemo kontrolirati. Neverbalne kretnje ocrtavaju naša potisnuta iskustva i stavove pa stoga nad njima nemamo veliku kontrolu. Ekspresivan pokret je jako dobar način za osvještavanje podsvjesnih sadržaja koji plesom i kretnjom poprimaju vidljivi oblik te se na taj način oslobađaju.

Dobrobiti psihoterapije plesom i pokretom su:

- kontakt sa sobom kroz tijelo;
- osvještavanje i osnaživanje tijela;
- jačanje samopouzdanja i pozitivne slike svog tijela;
- ravnoteža/balans tijela, te uzemljenje;

A sad čujte i počujte ... Lindo!

Učiteljice Jelena Babić i Marijana Mišulić osmislile su koreografiju i pripremile s učenicima plesnu točku Lindo. Raditi ovako zahtjevnu koreografiju je bio izazov i veliko zadovoljstvo. Ples su sasvim spontano počeli plesati već u listopadu 2013. godine, nakon čega su osnovali plesnu skupinu koja se bira prvenstveno prema dobi učenika. Kao glazbena podloga odabrana je verzija pjevačice Matije Vujica. Djeci je ovakav tip rada bio jako zanimljiv i dosta brzo su usvajali zadanu, nimalo laganu koreografiju. I što je najvažnije, svaki dan su učiteljice dočekivali s pitanjem: „U koliko sati danas plešemo Lindo?“ Prvi nastup bio je na humanitarnom koncertu *Svjetiljke ljubavi* u prosincu 2013. godine. Svima se jako sviđjela izvedba i uskoro su postali jako traženi. Nastupili su čak devet puta i to na priredbama i raznim događanjima kao npr. Dani cvijeća i Svjetski dan plesa u Sv. Filipu i Jakovu i dr.

- odnosi s drugima, socijalizacija, mjesto u grupi - kroz simetriju;
  - jačanje fokusa i koncentracije (u odnosu na sebe i druge);
  - osvještavanje i uključivanje svih senzora u aktivnosti;
  - suradnja misli, osjećaja, riječi i ponašanja;
  - smanjenje anksioznosti i depresije;
  - usvajanje tehnika opuštanja;
  - poticanje emocionalnog izražavanja putem pokreta i plesa;
  - poboljšanje mentalnih funkcija;
  - poboljšanje kvalitete života.
- Terapija plesom se može koristiti za liječenje teških poremećaja i bolesti. Iako je terapija plesom najuspješnija za smanjenje stresa, pokazala se odličnom i kod teškoća u razvoju, bolesti i tegoba kao što su:
- Autizam - terapeuti plesom povezuju um i tijelo, omogućuju da se razviju kognitivne sposobnosti i osjećaj prihvaćenosti;
  - Prihvaćanje invaliditeta - plesom se razvijaju bolje organizacijske sposobnosti, razvija se osjećaj kontrole, povjerenja i stječe se novo nadahnuće za daljnji život, poboljšavaju se motoričke sposobnosti, slika o tijelu, potiče se komunikacija i izražavanje osobne svijesti;
  - Mentalna retardacija - poboljšava se slika o svome tijelu, razvijaju se socijalne vještine, koordinacija, motorika, potiče se komunikacija;
  - Gluhi i nagluhi - smanjuje se osjećaj izolacije, potiče se interakcija s drugima;
  - Slijepi i slabovidni - poboljšava se slika o vlastitom tijelu, osobna svijest i motoričke sposobnosti.

Nije važno zna li čovjek plesati

Kod terapije plesom nije važno zna li čovjek plesati, jer u ovoj terapiji bit je da ples odražava ono što je potisnuto u čovjekovoj nutrini. Svaki novi pokret može probuditi nove osjećaje, a time se može utjecati na slobodniji pokret tijela. Tjelesnim izražavanjem i osvještavanjem napetosti možemo razbiti vlastite tjelesno-emocionalne okove, osloboditi se zakočenosti i doći u kontakt s vlastitom vitalnom snagom i energijom. Tako svome tijelu i srcu dajemo prostor za nove početke i nova iskustva. Terapija plesom pogodna je za sve uzraste i nivoe fizičkih sposobnosti. Korištenje pokreta čini ju izuzetnom, a vama preostaje samo da zaplešete!

Uradite sami

Isprobajmo ovu vježbu zajedno. Usmjerite se na sadašnji trenutak i usporite disanje. Zažmirite i vizualizirajte svoje

tijelo. Osvijestite gdje najviše osjećate da se gomilaju stres i anksioznost. Ako je tenzija u ramenima, pomičite lagano taj dio tijela, mirno udišite i izdišite, gibajte se polako. Zamislite kako biste se osjećali kada bi tenzija sa svakim izdisajem odlazila od vas. Oslušnite ritam svoga srca i dišite dok ne osjetite relaksaciju i mir. Polako otvorite oči te promislite o osjećajima koji su se javljali tijekom ove vježbe. Pomislite kako biste svakog dana mogli osjećati rasterećenje uz ovakvu aktivnost. Oslobodite razum od riječi i prepustite se ritmu srca jer mu kucanje omogućava da postigne sklad s drugim većim ritmovima.

Iskustva u našoj školi

U našoj školi je prisutan ples. Prije nekoliko godina počeli smo s jednim plesnim parom učenika uvježbavati koreografiju Argentinskog tanga. Uskoro je primijećen pozitivan učinak ovog plesa od bolje tjelesne posture, preko bolje slike i svjesnosti svog tijela do povećanog samopouzdanja. Učenici su uživali plešući uz tango ritmove. Postupno su otkrivali važnost ravnoteže i disanja kako bi održavali svoju ravnotežu tijekom plesa te samim time i radili na ispravljanju posture tijela. Kako su učenici otkrivali svoju sramežljivost tijekom vježbe, tako se ona smanjivala. Samopouzdanje učenika je vidljivo raslo i bili su sve više u skladu s vlastitim tijelom. Tijekom plesa smo se bavili, ne samo učenjem koraka kako bismo zadovoljili plesnu koreografiju, nego smo i razgovarali o važnosti ispravnog disanja, učili o važnosti tjelesne svjesnosti, kao i o pojavi osjećaja srama te kako se nositi s njime. Osim ovog plesnog para, u školi se radilo i s grupom od trinaestoro učenika koji su uvježbavali ples Lindo. Naravno, raditi s tolikim brojem djece je teže, ali učinak je vrlo sličan. Učenici su također prolazili faze rada na tijelu kao i na samopouzdanju. Ovaj tip rada pokazao se izvrsnim za smanjenje nepoželjnih oblika ponašanja. U uspješnom radu dosta su pomogli i video zapisi koji su se snimali tijekom vježbanja, a koji su nam približavali napredak učenika u raznim segmentima.

I za kraj riječi Sandre Cardoso-Zinker, kliničkog psihologa i geštalt psihoterapeuta iz Brazila: „Rad s djecom nas odvodi na neočekivana mjesta. Djeca su u konstantnom pokretu i transformaciji. Iznenaduju nas sa svojim razumijevanjem svijeta i upoznaju s drugačijom perspektivom i pogledom na život.“ Pokušajmo ih s vremena na vrijeme pratiti u tome.

Do sljedećeg plesa!

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Jelena Babić, prof. reh.

Argentinski tango

Ljekovitost likovne terapije

Likovna terapija počiva na spoznaji o pozitivnom djelovanju likovnosti na cjelokupni razvoj čovjeka. Ona istovremeno potiče fizičko, psihičko i duševno zdravlje. Svima nam je dobro poznato da se tijekom slikanja, crtanja ili modeliranja zapravo opu-

Petar Sutlović

šteno. Svima nam je dobro poznato da se tijekom slikanja, crtanja ili modeliranja zapravo opu-

Mario Ležaić

štamo, a po završetku stvaranja često počinjemo osjećati i radost. No, opuštanje nije jedino što je važno u procesu likovnog stvaranja.

Opća definicija likovne terapije određuje ju kao vrstu terapije, koja kori-

sti likovne materijale i proces umjetničkog stvaranja za unapređenje cjelokupnog razvoja osobe. U današnje vrijeme postoji nekoliko različitih pristupa. Oni variraju između polja umjetnosti i psihoterapije. Neke škole likovne terapije više su usredotočene na proces umjetnosti, u kojem je stvaranje umjetnosti terapija, dok druga škola umjetnost koristi samo kao sredstvo psihoterapije. U ovoj drugoj školi uradak je likovne terapije, kao rezultat psihoterapijske metode, često likovno bezvrijedna skica, koja služi psihoterapeutu u prikupljanju korisnih informacija o osobi s kojom radi. Taj pristup za izraz uglavnom koristi slobodnu ekspresiju. U slučaju oboljelih osoba slobodna ekspresija često je izraz bolesti. Kada se takav izraz uzastopno ponavlja, može imati neželjeni efekt još dubljeg utvrđivanja bolesti, iako trenutno može davati dojam emotivnog oslobođenja. S druge strane likovna terapija, koja daje veći naglasak na umjetničko stvaranje, za rezultat uglavnom ima rad s osviještenim likovnim elementima i razvi-

ja osjećaj za ljepotu i kreativne sposobnosti.

Likovno stvaranje nije samo nasumično i nekontrolirano izbacivanje problema na papir, već ako je vođeno ono kroz nježnost materijala i motiva pruža mogućnost ljepoti i sjaju da dođu do nas. To je nešto kao kad vidite prekrasno čisto jezero ili radosni cvrkut ptica – postoji velika vjerojatnost da ćete se u tom trenutku početi osjećati, kao da ste primili poklon.

Likovna terapija temelji se na spoznaji da bolesti imaju svoje korijene u duši i psihi, koja se iz nekog razloga ne može u potpunosti izraziti. Budući da je umjetnost u suštini izraz duše, ona joj daje mogućnost postepenog otvaranja i

ostvarenja. Istovremeno se polagano rastvaraju blokade u svjesnosti. Likovna terapija ima za cilj osnažiti i harmonizirati cjelokupno ljudsko biće, pomažući mu da prevlada bolest ili poteškoću. Postoje tri osnovna polja izražavanja, a to su: crtanje, slikanje i modeliranje. Ta tri polja odgovaraju ljudskom polju mišljenja, osjećanja i volje.

Likovna terapija kod djece razvija samopostovanje i osjećaj društvene prihvaćenosti, pa zbog toga smanjuje nepoželjne oblike ponašanja. Uz to se razvijaju motoričke, kognitivne, emotivne, vizualne i estetske sposobnosti, kao i sposobnost promatranja, pažnje i koncentracije te osnovne likovne vještine. Likovno je izražavanje za-

Likovna terapija ima za cilj osnažiti i harmonizirati cjelokupno ljudsko biće

pravo vrsta neverbalne komunikacije, koja istovremeno djeluje na razini unutarnjeg dijaloga, kao i dijaloga s vanjskim svijetom. Tako se uvriježio pojam likovnog jezika. Za osobe koje iz bilo kojeg razloga imaju ograničenu verbalnu komunikaciju, likovni je jezik posebno koristan i blagotvoran. Takve osobe kroz likovno stvaranje imaju mogućnost izraziti sve one misli i osjećaje, koji često ostaju sputani i zatvoreni u unutarnjem svijetu.

Na dječji se unutarnji svijet može pozitivno djelovati i uporabom boja, kromoterapijom, terapijom bojama. Već je odavno Rudolf Steiner pisao o tome, a i današnja znanost to potvrđuje. Osim toga terapeutske mogu djelovati i likovni materijali s kojima se radi, kao i motivi koji se koriste. Tako su recimo prirodni oblici, djeci duševno vrlo bliski.

Kada djeca nešto žele učiniti lijepim ili skladnim, oni moraju uključiti sebe cijelog. Ne mogu to raditi površno. Na taj način razvija se istinski interes za promatranje i aktivno istraživanje svijeta.

Katarina Karamarko

Roko Stručić

Priredila: Učitelj likovne kulture, Iva Štefanac, prof. lik. kulture

„Budi pažljiv, usredotoči se!“ magična je fraza što nas prati od djetinjstva.

Pažnja je početak svake ljudske aktivnosti. Kada ne bi bilo pažnje, ne bismo mogli adekvatno razmišljati, pamtit, kontrolirati svoje ponašanje i svijet oko nas. Pažnja pregledava sve podražaje iz okoline, usmjerava osobu, fokusira na neki važan podražaj i zadržava se na njemu, uz istovremeno skeniranje svih podražaja iz okoline. Postoji nekoliko vrsta pažnje s različitim funkcijama: održavanje naše pozornosti na njemu, premještanje pozornosti na neki drugi podražaj, istovremeno obraćanje pozornosti na dva ili više podražaja, kao i elementarna budnost organizma. Teškoće pažnje vidljive su kod različitih neuroloških stanja, kao što je autizam. Iako se uz autizam tradicionalno vežu teškoće prvenstveno socijalne prirode, novije teorije ovog poremećaja sve više govore o nedostacima razvijenosti pažnje. Istraživanja pokazuju da su teškoće pažnje prisutne kod djece u najranijoj dobi, prije dominantno uočljivih socijalnih simptoma i prije same dijagnoze autizma. Teškoća pažnje je možda ipak jedna od najelementarnijih teškoća.

Postavlja se pitanje, u kakvoj su vezi pažnja i teškoće socijalne interakcije? Često se uočava kako se osobe s autizmom fiksiraju na neki predmet ili radnju bez neke jasno vidljive svrhe. Jedna od teorija govori o fenomenu *ljepljive pažnje* koji objašnjava razvijanje jednostavnih i ponavljajućih ponašanja, neodazivanje na ime, ili teškoće u isključivanju pažnje s nekog podražaja iz okoline. Cilj poticanja razvoja pažnje bio bi razvijanje vještina svjesnog kontroliranja pažnje. Najrazvijeniji dio mozga koji prati, usmjerava, vodi i fokusira naše ponašanje te njime upravlja, kažemo da nadzire naše izvršne funkcije. Izvršne funkcije koje u značajnoj mjeri uključuju pažnju podrazumijevaju organiziranje i kontroliranje ponašanja, planiranje, kočenje i promjene misaonih strategija u suočavanju s okolinom. Deficiti izvršnih funkcija se u određenom obliku redovito pojavljuju kod osoba s autizmom. Kako bi se deficiti izvršnih funkcija što više ublažili ili prevenirali, potrebno je razvijati elementarnu sposobnost koja je u podlozi tih vještina - pažnju. Korisnost mnogih istraživanja, osim u pokušaju traženja uzroka teškoća, nalazi se i u kreiranju

usko specifičnih programa razvoja određenih sposobnosti i vještina, koje će imati dalekosežne pozitivne posljedice na kasniji razvoj viših kognitivnih funkcija kao što su izvršne funkcije. To bi podrazumijevalo tretmane svih vrsta pažnje kroz različite osjetne modalitete kao što su vid, sluh, dodir i drugi.

Djeca najlakše uče kroz igru

Smjernice o razvoju pažnje svakako bi uključivale vještine pretraživanja u različitim osjetilnim sustavima:

- traženje određenog lika/predmeta u slikovnicama ili prostoriji,
- uočavanje određene emocije među različitim licima (npr. prepoznati iznenađeno lice),
- razlikovanje jačine i vrste pritiska različitih tekstura u odsutnosti vida,
- razlikovanje i prepoznavanje određene melodije iz pozadinske buke,
- traženje određenog slova unutar nizova drugih slova.

Održavanje pažnje u određenoj aktivnosti moguće je potaknuti jednostavnim strategijama koje potiču motivaciju kao što su nagrade, pohvale i slično, a sama težina zadataka treba biti prilagođena mogućnostima djeteta. Drugim riječima, težina zadataka ne smije biti niti prelagana niti preteška jer u tome slučaju dijete gubi motivaciju za sudjelovanjem. S poboljšanjem pažnje u jednostavnijim zadacima kao što je pretraživanje, potrebno je razvijati podijeljenu pažnju na način da se uvježbavaju istodobno

dvije istovremene aktivnosti: skakanje i brojanje, pisanje i pjevanje, slaganje puzzli i razgovor. Važno mjesto zauzima i osnovna uloga pažnje u održavanju budnosti organizma. Često se kod osoba s autizmom uočava smanjena (hipo) ili povećana (hiper) budnost organizma. Vježbanje ovog dijela pažnje može se provoditi motoričkim aktivnostima kao što su skakanje i trčanje, skakanje na trampolinu, ali uz vođenje i verbalnu instrukciju tipa kreni/stop, brojanje (1,2,3 – kreni; 4,5,6 – stop) i slično. Ono što je cilj ovakvih treninga jest postizanje sposobnosti brze pokretljivosti pažnje i energije, ali i njihova inhibicija i kočenje. Drugim riječima, svrha ovakvih vježbi jest razvijanje samokontrole i sposobnosti svjesnog upravljanja svojom pažnjom odnosno ponašanjem u čemu osobe s autizmom redovito imaju problema. Cilj je razvijati svjesno usmjerenu i reguliranu pažnju koja je povezana s voljnim naporom i svjesno postavljenim ciljem. Navedeni oblici treninga, ali i mnogi drugi dobar su temelj na kojemu se mogu razvijati više kognitivne sposobnosti kao što su pamćenje, mišljenje i izvršne funkcije. Za poučavanje/vježbanje ovakve vrste, stručnjacima i roditeljima je potrebna kreativnost u radu uz zahvaćanje što šireg spektra potencijalnih aktivnosti. Potrebno je imati vrlo jasnu sliku toga što se radi, s kojim ciljem, i na koji način bi se to moglo postići. Naravno, svaki program treba biti prilagođen mogućnostima osobe te ako govorimo o djeci i adolescentima, na zabavan način i kroz igru postizati navedene ciljeve. Jedino se na taj način mogu očekivati određeni rezultati koji će poboljšati kvalitetu života osoba s teškoćama.

Slijedi primjer igre čija je svrha razvijati pažnju:

DAN – NOĆ

Igra se na način da dvoje ili više osoba stoje jedno nasuprot drugome ili u krugu.

Pravila igre: Kada voditelj igre kaže **dan** - svi moraju stajati, kada kaže **noć** - svi moraju prijeći u čučanj. Zadatak voditelja igre je povremeno govoriti naredbe koje su identične njegovom ponašanju (kada voditelj kaže dan, stoji – a kada kaže noć, prijeđe u čučanj), a ponekad govoriti naredbe koje nisu identične njegovom ponašanju (kada voditelj kaže dan, prijeđe u čučanj ili ostane u čučnju, a kada kaže noć, ustane ili ostane stajati). U početku se igra sporijim tempom odnosno onim koji odgovara djetetu, da bi se s vremenom prelazilo na brži tempo igre.

Cilj igre je potaknuti dijete da se uspije oduprijeti automatskom reagiranju i kopiranju ponašanja voditelja igre ako ono nije bilo u skladu s uputom.

Literatura:

- Fischer, J., Koldewyn, K., Jiang, Y.V., Kanwisher, N. (2014). *Unimpaired Attentional Disengagement and Social Orienting in Children with Autism*. Clinical Psychological Science. Vol. 2(2), 214-223.
- Stroganova, T. A., Kozunov, V.V., Posikera, I.N., Galuta, I.A., Gratchev, V.V., Orekhova, E.V. (2013). *Abnormal Pre-Attentive Arousal in Young Children with Autism Spectrum Disorder Contributes to Their Atypical Auditory Behavior: An ERP Study*. PLoS ONE 8(7): e69100. doi:10.1371/journal.pone.0069100.
- Suncov, A. (2010). *Pažnja! Razvijajmo pažnju u igri*. Zagreb: Planet Zoe d.o.o.

Priredila: Stručni suradnik psiholog-pripravnik, Sunčica Golubić, mag. psihologije

Tjedan mentalnog zdravlja

Organizirana su brojna predavanja, tribine, izložbe, dani otvorenih vrata različitih ustanova, a među brojnim sudionicima aktivno je sudjelovala i OŠ Voštarnica – Zadar

S ciljem obilježavanja Svjetskog dana mentalnog zdravlja, u organizaciji Savjeta za socijalnu skrb Zadarske županije od 6. do 10. listopada 2014. godine organiziran je Tjedan mentalnog zdravlja i Antistigma kampanja pod nazivom Šutnja nije uvijek zlato. Tom prigodom organizirana su brojna predavanja, tribine, izložbe, dani otvorenih vrata različitih ustanova, a među brojnim sudionicima aktivno je sudjelovala i naša OŠ Voštarnica – Zadar.

Prvog dana u Tjednu mentalnog zdravlja 6. listopada, u Hrvatskom narodnom kazalištu Zadar otvorena je Antistigma kampanja prigodnim programom učenika OŠ Voštarnica-Zadar, te nizom predavanja na temu mentalnog zdravlja. Nakon uvodne riječi Marije Pletikose, predsjednice Savjeta za socijalnu skrb Zadarske županije, učenici OŠ Voštarnica – Zadar obilježili su manifestaciju prigodnim

skim nastupom, učenici su pokazali da i djeca s intelektualnim teškoćama mogu biti mentalno zdrava, te da je kreativno izražavanje jedan od načina poticanja i očuvanja mentalnog zdravlja.

Nakon uvodnog dijela i otvaranje kampanje, uslijedila su brojna predavanja stručnjaka. Psihologinja iz OŠ Voštarnica-Zadar Tina Perović izlagala je na temu „Psihički poremećaji kod djece s intelektualnim teškoćama“. Uslijedilo je tjelesno razgibanje na Narodnom trgu pod vodstvom Društva sportske rekreacije Relax, na kojem su sudjelovali svi prisutni na predavanjima, kao i ostali zainteresirani građani, a s ciljem promoviranja fizičke aktivnosti kao bitnog čimbenika u očuvanju mentalnog zdravlja. U popodnevним satima tog istog dana, u Gradskoj knjižnici Zadar otvorena je izložba likovnih radova učenika OŠ

Predavanje psihologinje Tine Perović

Mentalno je zdravlje sastavni dio općeg zdravlja osobe, a predstavlja važan izvor snage i sigurnosti za pojedinca i za obitelj. Osoba koja je dobrog mentalnog zdravlja je zadovoljna, pozitivna, sposobna zasnovati obitelj i biti sretna u obitelji, prihvaća druge ljude, sposobna je stvarati i održavati prijateljstva, produktivna je na radnom mjestu, i dobro se nosi sa životnim nedaćama i stresovima.

Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je 10. listopada Svjetskim danom mentalnog zdravlja. Obilježava se svake godine, a cilj mu je podizanje svijesti o problemima mentalnog zdravlja diljem svijeta, kao i poticanje na ulaganje u sustav podrške mentalnom zdravlju. O tome koliko je zapravo mentalno zdravlje bitno govori i sama definicija zdravlja koju je 1926. godine dao Andrija Štampar: „Zdravlje je stanje potpunog fizičkog, psihičkog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti“.

Nastup plesne skupine naše škole

scenskim nastupom. Plesna skupina škole izvela je plesnu točku „Lindo“ uvježbanu pod vodstvom učiteljica Marijane Mišulić i Jelene Babić, dramska skupina škole pod vodstvom učiteljica Ane Milković i Ivane Birse izvela je igrokaz „Nijemi film“, a dvoje učenika pod vodstvom učiteljice Tine Colić izvelo je plesnu točku pod nazivom „Kva-kva“. Svojim kreativnim scen-

Voštarnica – Zadar, kao i korisnika Doma za odrasle osobe Sv. Frane, te pacijenata Psihijatrijske bolnice Ugljan.

Izrazito smo ponosni što smo kao ustanova i kao pojedinci prisustvovali obilježavanju Svjetskog dana mentalnog zdravlja, te na taj način promovirali važnost ulaganja u mentalno zdravlje svakog pojedinca.

Priredila: Psiholog, Tina Perović, prof. psih.

Nove strategije u radu s djecom/učenicima s teškoćama

Stvaranje novog naraštaja treba učitelja koji neće savjetovati djetetu da čini ono što i drugi čine, već će se radovati kad uoči da dijete odstupa od toga.

Terapija pjevanjem

Kreativnost na djelu - tako bismo drugim nazivom mogli opisati program Državnog stručnog skupa „Nove strategije u radu s djecom/učenicima s teškoćama“, koji je održan u Malom Lošnju od 15. do 17. listopada 2014. godine. Kao što mu sam naziv kaže, nove strategije unose u rad otvorenost učitelja za nove stvaralačke tehnike, te fleksibilnost i prilagodbu u radu s djecom s teškoćama. Takav pristup u radu omogućuje djeci aktivno sudjelovanje i izbor aktivnosti, slobodno i kreativno izražavanje i razvijanje samostalnosti. Nama učiteljima, ponuđeno je poučavati na drugačiji način u skladu s osobnim interesima i sposobnostima.

Spektar zanimljivih tema nudile su nam interaktivne radionice. Profesor Baldo Mikulić prezentirao je osnove „Terapije pjevanjem“. Pjevanje je oduvijek bilo izvor radosti za čovjeka. Pjevanje u zboru čini ne samo da dijete bolje čuje nego ga uči slušati. Ova metoda terapije pjevanjem može postići uspjeh i u radu s djecom s teškoćama u smislu ostvarivanja bolje komunikacije, umanjivanju i preusmjeravanju nepoželjnih oblika ponašanja, opuštanju tijela. Toga smo i mi, sudionici radionice, vrlo brzo postali svjesni. Izvedeci vježbe pjevanja koje su sastavljene od suglasnika (koji su povezani s različitim dijelovima tijela) i samoglasnika (koji utječu na orga-

ne), izmjenom tona, ritma, melodije vrlo brzo smo se riješili početne napetosti i otvorili put glazbi kao izvoru radosti, svjesni činjenice da je glazba u nama.

Profesorica Vedrana Vučković prezentiranjem vrlo interesantne teme „ABA u radu s učenicima s poremećajem komunikacije“ pojasnila nam je da strukturirani pristup nepoželjnim ponašanjima na kojem se i temelji ova metoda rada, ne podrazumijeva isključivo modifikaciju ponašanja pojedinca nego uključuje mijenjanje i prilagođavanje okoline, prilagođavanje jezika, stila interakcije u radu s djetetom s autizmom, primjenu različitog didaktičkog materijala. S autizmom gotovo da nam je nemoguće povezati riječ kreativnost. No, kad pronademo pravi način poticanja kreativnog izražavanja učenika, obilježja autizma ustupaju mjesto našem oduševljenju učinjenim.

Profesorica Jasmina Vuković prezentirala je metodu „Zvučna kupka“, tehniku opuštanja tijela uz primjenu gonga i tibetanskih zdjela. U ležećem položaju, slušajući specifične zvukove ovih instrumenata, osjetili smo vibracije koje proizvodi gong duboko unutar naših mišića. Krajnji rezultat je opuštanje i smanjivanje napetosti tije-

la. Danas djeci nedostaje tišina i smirenost te ako se ne nauče opušitati, stalno su u obrambenom stavu što može prouzročiti neprestanu tjelesnu napetost, oskudnu pažnju te probleme koncentracije. Shodno tome, ova tehnika posredno djeluje na djetetovu spremnost za učenje.

Skup je završio primjerima dobre prakse koje su prezentirali stručnjaci edukacijsko-rehabilitacijskog profila iz raznih ustanova. Kao najzanimljivije predavanje, pokazala se prezentacija rada Judo kluba „Fuji“ iz Velike Gorice u čiji rad su uključena i djeca s teškoćama u razvoju. Treneri-stručnjaci ovog kluba svakodnevno prezentiraju i uče judo vještinama djecu s teškoćama. Kroz prakticiranje judo vještina djeca jačaju svoje samopouzdanje i pozitivnu sliku o sebi, osnažuju svoje tijelo u fizičkom smislu. Državni skup ponudio nam je mnoštvo ideja za rad i poticaj za stvaranje novog, a usvojeno znanje pruža priliku za primjenu tehnika rada koje potiču kreativnost u djeci, ali i u nama.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Jadranka Bubić, prof. def.

Zvučna kupka

(Fotografije na ovoj stranici preuzete su s interneta.)

Obilježžen Dan škole

Najbogatiji kulturno-umjetnički program do sada

Svečana priredba povodom Dana škole održana je u Kazalištu lutaka Zadar, 7. svibnja 2014. godine. Priredbu je otvorila ravnateljica Irena Dukić, koja je u svom pozdravnom govoru navela kako je ovaj događaj zajednički projekt, kako organizatora, tako i sudionika i posjetitelja. Naglasila je važnost razvijanja

Smiljevac izveli su ritmičku točku. Zbor OŠ Starigrad nastupio je uz zvuke svjetskog hita „Happy“ Pharella Willamsa. Zadarska sopranistica Nela Šarić svojim čarobnim glasom oduševila je publiku. Uz klavirsku pratnju Tomislave Lojić izvela nam je Verdijevu ariju Oscara „Saper Vorreste“ iz opere Un Ballo in Maschera te Straussovu ariju Adele „Mon chere Marquis“ iz operete Šišmiš. Akrobatkinja Xiomara Ratković je plesom na svili izmamila uzdahe i divljenje mnogih prisutnih. Nastupili su i KUD-ovi, Sv. Donat iz Zadra i Sv. Roko iz Sv. Filipa i Jakova, Duje Stanišić i Iva Mustać Klarić u duetu te klapa Kožino.

slile i izradile s profesoricom Marijanom Vukić Perović. Program je priveden kraju nastupom Vokalnog ansambla „Rondo“ koji čine učiteljice naše škole.

Bio je ovo, prema mišljenju mnogih, najbogatiji kulturno - umjetnički program do sada. Naš program su s oduševljenjem pratili ravnatelj OŠ Šimuna Kožičića Benje Marko Marin, koji je istaknuo kako je uživao u raznovrsnosti glazbeno-scenskih izvedbi, zatim ravnatelj OŠ Smiljevac Bernard Kotlar, ravnatelj OŠ Galovac Josip Lučić te pomoćnica pročelnika Upravnog odjela za odgoj i školstvo Grada Zadra Doroteja Kamber-Kontić. Zahvaljujemo našim gostima koji su svojim nastupima i nazočnošću uveličali ovu svečanost.

VOKALNI ANSAMBL „RONDO“ učiteljica Osnovne škole Voštarnica-Zadar započeo je s radom i ozbiljnijim probama početkom 2014. godine. Repertoar ansambla, uz izvorne dalmatinske napjeve i duhovne skladbe, čine i obrade popularnih skladbi hrvatskih i stranih autora, te ostali glazbeni žanrovi u a cappella izvedbi i uz instrumentalnu pratnju. S vremenom „Rondo“ je postao najtraženija točka školskih priredbi. Vrijedne i marljive učiteljice sastaju se u učionici glazbene kulture pod vodstvom umjetničke voditeljice Ive Mustać Klarić.

Modna revija Škole za primijenjenu umjetnost

snaga i talenata kod svih učenika, u svim školama. Uslijedila je promocija školskog lista Mendula. Šesti po redu broj školskog lista obogaćen je novim rubrikama, pomalo izmijenjen, moderniji, a sve u želji da će naši čitatelji uživati u njegovom sadržaju.

Početak kulturno-umjetničkog dijela priredbe bio je zaista poseban. U tami dvorane čuli su se jednolični i glasni zvukovi bubnjeva koje su pratili rogovi. Publici je na tren zastao dah. Napeto je iščekivala tko nam to stiže na pozornicu. Tada su najmlađi članovi Tovareće muzike Sali – Pulići dokoračali na pozornicu i izazvali oduševljenje u publici. Kao i svake godine, učenici OŠ Šimuna Kožičića Benje počastili su nas svojim izvedbama: Lara Brkić izvela je poznati hit pjevačice Amy Winehouse „Valerie“, Lara Merlo na violini je odsvirala skladbu „Arabesque“ Jure Tkalčića, a Marin Jurišić izveo je pjesmu „Karanje“ na paškom narječju. Učenici 4.c razreda OŠ

Prikazana je modna revija Škole za primijenjenu umjetnost i dizajn Zadar. Reviju su nosile učenice koje su svoje kreacije osmi-

„Rondo“

Iva Mustać Klarić

O voditeljici ansambla

Iva Mustać Klarić svoju pjevačku priču, a kasnije i voditeljsku započinje još u osnovnoj školi, ali aktivnije u srednjoškolskim danima kada je uz Gimnaziju Vladimira Nazora, pohađala i solo pjevanje i teoretski smjer pri Glazbenoj školi Blagoje Bersa u Zadru. Četiri godine je pohađala Vokalnu akademiju – Škola za zborovođe Zagreb, te je bila sudionica niza seminara i simpozija vezanih uz područje vokalne glazbe, a posebno ističe pohađanje vokalnih radionica u Austriji nedaleko od Beča s timom ljudi pod vodstvom Geralda Wirtha (Vienna Boys). Počeci njenog klapskog pjevanju sežu u 1990-te godine u zadarskim klapama Idassi i Diadori, a kasnije započinje i s voditeljskim radom s nizom klapa

Xiomara Ratković

Akrobatkinja Xiomara Ratković, rođena je u Kolumbiji gdje je završila petogodišnju nacionalnu cirkusku školu Nacional Circo Para Todos Columbia te diplomirala kao profesionalna umjetnica. U Zadru, u okviru udruge Circo Art podučava odrasle i djecu raznim vještinama s područja gimnastičkih akrobacija, rada na trapezu, žongliranja i aerial yoge na trakama. Akrobacije koje izvodi jako su zahtjevne te je uz fizičku vrlo bitna i koreografska komponenta. Točke sačinjavaju jednu cijelu priču sažetu u nekoliko minuta moderne cirkuske izvedbe.

Nela Šarić

od kojih se izdvaja ženska klapa Anima Maris koja ostvaruje zapažene nastupe na brojnim manifestacijama. Godine 2011. bila je umjetnička voditeljica klape *Bibinje* koja iste godine osvaja prvu nagradu publike na Hrvatskom festivalu klapa i mandolina u Opatiji, te ima uspješan ulazak i predstavljanje u muškom finalu na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu. Ovim putem posebno ističe i aktivan rad s muškom klapom *Vir*, koju vodi kontinuirano već trinaest godina. Osim u klapama pjevala je i u pjevačkim zborovima, a najduže u djevojačkom zboru Glazbene škole Blagoje Bersa pod vodstvom maestra Antuna Doličkog. Uz brojne glazbene projekte, veliki izazov i motivaciju pruža joj rad s novim grupama ljudi, jer su to uvijek novi zvukovi i boje.

Sopranistica Nela Šarić magistrirala je solo pjevanje na Muzičkoj Akademiji u Zagrebu. Sudjelovala je u brojnim projektima Akademije, projektima raznih zborova i na mnogim seminarima priznatih svjetskih umjetnika. Suradivala je sa svjetskim pjevačima (Ivo Gamulin Gianni, Gloria Gaynor) i profesorima pjevanja, te poznatim dirigentima. Osim što pjeva kao samostalna sopranistica, pjeva i u klapi Cesarice te u kvartetu Mystique.

Privedila: Učitelj edukator-rehabilitator, Marija Dokoza, mag. ed. reh.

Tovareća mužika - Pulići, koju čine učenici OŠ Petar Lorini iz Sali, najmlađi su predstavnici Tovareće mužike Sali. Ona je nastala iz davnih običaja otočana koji su skupom nasumičnih zvukova s ciljem stvaranja buke u dugim i hladnim otočkim noćima tjerali zle duhove, veselili se... Ima bogatu tradiciju, osnovana je 1959. godine, svojim nastupima potiče obnovu otočkih predaja, običaja i legendi, a proglašena je i nematerijalnim kulturnim dobrom Republike Hrvatske. Sastoji se od tri komponente: kapelnika, rogova i ritam sekcije. Kapelnik je vođa koji određuje kojim će se putem Mužika kretati, koje će skladbe izvoditi i koliko će nastupati. Rogisti su najbrojniji dio Mužike, ima ih minimalno šest. U jednoj ruci imaju rog, dok neki uz rog imaju i staro glačalo (šumpreš), napunjeno željezom i kamenjem. Iza njih se nalazi ritam sekcija te proizvodi ritam koji pokreće Mužiku, a sastoji se od činela, baritona (srednjeg bubnja), doboša (malog bubnja) i basa (velikog bubnja).

Pulići

Dani kruha – dani zahvalnosti za plodove zemlje

Bogat stol u predvorju

Mjesec listopada mnogima je najljepši, plodovima i bojama najbogatiji mjesec. Lijepa bogata jesen ove nas je godine darivala obiljem plodova zemlje. Tijekom šetnje u okolici škole ili svog doma s roditeljima, učenici su neposredno doživjeli i spoznali promjene u prirodi te poslove vezane za ovo godišnje doba. Vrijedno su sakupljali različite plodove i lišće, uz koje su, potom na zabavan način učili i time obogatili svoju spoznaju jeseni. Dijelom prikupljenih plodova uredili smo predvorje naše škole i učionice. Jedan od važnijih događaja koji svake godine tradicionalno obilježavamo tijekom listopada u našoj školi, posvećen je Danima kruha – danima zahvalnosti za plodove zemlje. Dane kruha učiteljice su iskoristile kako bi učenicima približile pomalo zaboravljene običaje vezane uz kruh te postupak pripreme krušnih proizvoda. U posjet nam je došao naš dragi prijatelj, fra Gabrijel iz župe Presvetog Srca Isusova koji je blagoslovio hranu, kao i sve nas koji ćemo je blagovati. Kroz molitvu smo se zahvalili Bogu na svim plodovima, radostima i darovima kojima nas obasipa.

uredili smo predvorje naše škole i učionice. Jedan od važnijih događaja koji svake godine tradicionalno obilježavamo tijekom listopada u našoj školi, posvećen je Danima kruha – danima zahvalnosti za plodove zemlje. Dane kruha učiteljice su iskoristile kako bi učenicima približile pomalo zaboravljene običaje vezane uz kruh te postupak pripreme krušnih proizvoda. U posjet nam je došao naš dragi prijatelj, fra Gabrijel iz župe Presvetog Srca Isusova koji je blagoslovio hranu, kao i sve nas koji ćemo je blagovati. Kroz molitvu smo se zahvalili Bogu na svim plodovima, radostima i darovima kojima nas obasipa.

Blago danu koji počne mirisima kruha!
Ništa tako ne miriše, što god da se skuha.
Pekare nas tako mame od ranoga jutra.
Oduvijek je tako bilo, a bit će i sutra!...

Natali Šarić

Nakon blagoslova svi smo zajedno kušali krušne proizvode i kolače, koje su učenici vrijedno pripremali s roditeljima. I ovogodišnji Dani kruha u našoj školi protekli su veselo i nadasve ukusno.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Daria Švorinić, prof. def.

Sudjelovali smo u Noći muzeja 2015

Učenici naše škole bili su dio manifestacije Noć muzeja koja se održala jubilarni deseti put. U pratnji svojih roditelja i voditeljice Jelene Babić, učenici su 30. siječnja 2015. godine sudjelovali u Radionici izrade replike mozaika zadarskog područja iz perioda antike. Radionica je trajala tri sata, a pridružili su joj se i zainteresirani posjetitelji. Svi zajedno proveli su ugodno vrijeme u stvaranju i druženju.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Jelena Babić, prof. reh.

Vrijedni sudionici radionice

Izložba

„Županijo, sretan ti rođendan!“

Izložbu „Županijo, sretan ti rođendan“ postavljenu u „krletkama“ u Kneževoj palači posjetili smo 7. travnja 2014. Ova izložba je organizirana u suradnji Narodnog muzeja Zadar i odgojno-obrazovnih ustanova na području

Zadarske županije. Predstavljeni su radovi osnovnih škola: „Zadarski otoci“, „Novigrad“, „Braća Ribar“ iz Posedarja, „Sukošan“, „Poličnik“, „Stjepan Radić“ iz Bibinja, „Valentin Klarin“ iz Preka, „Smiljevac“, „Stanovi“, „Voštarnica-Zadar“, „Šime Budinić“ i djeca iz Dječjeg vrtića „Sunce“. Izložba je organizirana u sklopu Županijskih dana kao posebna čestitka Zadarskoj županiji za njen rođendan. Radovi, njih oko 163, prikazuju prirodu i građevine koje simboliziraju Zadar, te veća i manja mjesta koja čine Zadarsku županiju.

Priredila: Knjižničarka, Danijela Petani, dipl. bibl.

Mlade generacije dale su svoje viđenje Zadra u umjetničkim djelima

„Mi suvremeni umjetnici“

Vrijeme je karnevala. Učenici OŠ Voštarnica-Zadar su sa svojim učiteljicama Jelenom Babić i Jadrankom Bubić došli na ideju izrade maski. Odlučili smo se igrati suvremenih umjetnika. Maske smo radili po uzoru na poznate slikare kao što su Jackson Pollock (1912.-1956.), Piet Mondrian (1872.-1944.) i Friedensreich Hundertwasser (1928.-2000.). Za osnovu smo

koristili klasični oblik maski, no oslikavali smo ih poput spomenutih slikara pri čemu smo se jako zabavljali. Nakon uloženog truda, odlučili smo ih pokazati javnosti te smo postavili izložbu u Gradskoj knjižnici Zadar na Dječjem odjelu. Pri postavljanju izložbe pomogli su nam i roditelji, nakon čega smo se lijepo družili, počastili i uživali gledajući naše radove.

Rad po uzoru na Jacksona Pollocka

Sara uživa u radu

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Jelena Babić, prof. reh.

Kamen do kamena

Program svih zadarskih škola odvijao se u vidu kreativnih radionica, izložbi, pjesme, plesa i glume

Dan izvannastavnih aktivnosti Grada Zadra, peti po redu, održan je 3. lipnja 2014. godine na kamenim ulicama i trgovima drevne gradske jezgre. Središnji moto ove manifestacije bio je *Kamen do kamena*. Nastavljajući se na prijašnju temu hrvatske kulturne baštine, obrađena je hrvatska nepokretna kulturna baština koju, prema klasifikaciji kulturne baštine, čine graditeljska baština, kopnena i podvodna arheološka baština te kulturni krajolici.

Programu je prisustvovao velik broj roditelja učenika i prijatelja škole, ali i mnogi učenici i učitelji drugih škola te mnogobrojni gosti Zadra

Program je započeo svečanim otvaranjem uz pozdravni govor zamjenika gradonačelnika Zvonimira Vrančića i predstavljanjem kamene instalacije „Hrvatska ptica“ na Forumu. U izradi instalacije sudjelovali su SUHOZID - Udruga za očuvanje kulturne i prirodne baštine otoka Paga iz Kolana i tvrtka Klesarstvo Katuša d.o.o. iz Zadra. Likovno rješenje „Hrvatske ptice“ pripremio je akademski slikar Igor Gluić, a u realizaciji su sudjelovale Lucija Jelić i Fani Gluić, učenice Škole za primijenjenu umjetnost i dizajn. Program svih zadarskih škola odvijao se u vidu kreativnih radionica, izložbi, pjesme, plesa i glume i drugih oblika kreativnog izražavanja. Naša škola se predstavila bogatim kulturno-umjetničkim programom te prikazom rada Učeničke zadruge *Mocire* na izložbenom štandu punom keramičkih ukrasa, slika i nagrada. Voditeljica zadruge Jelena Babić je prisutnima rado odgovarala na pitanja o radu, te o ukrasnim predmetima koje su učenici izradili u Keramičarskoj i Likovnoj sekciji. Sportski uspjesi i rad ŠSK *Leptirić* pod vodstvom Darinke Dokoza - Nikpalj i izvannastavna sportska aktivnost judo voditeljice Marijane Mišulić ukratko su prikazani plakatima s fotografijama, medaljama i priznanjima. U programu je sudjelovao velik broj učenika naše škole, a čast otvaranja programa imali su učenici s igrokazom „Djed i repa“, obrade poznate dječje priče kroz pokret i gestu pod mentorstvom Ivane Birse. Školski zbor, pod vodstvom Ive Mustać-Klarić, predstavio se

„Himnom zadrugara“, a dramska sekcija, čije su voditeljice Ivana Birsa i Ana Milković scenskom igrom „Usporeni maraton“, te plesovima „Kada bakice prolupaju“ i „Trio Voštarnikus“ koji je vrlo zorno i zabavno dočarao presjek razvoja plesa kroz povijest. Skupina učenika izvela je dinamični Lindo, a uvježbale su ih Jelena Babić i Marijana Mišulić. Morske teme su obradili učenici u recitalu „Morski jež i ribica“ pod mentorstvom Gordane Čosić te učenici s igrokazom „Morsko vjenčanje“, a uvježbale su ih Stela Dominis Vunjak i Daria Švorinić. Gost - izvođač bio je Krešimir Perović, koji je zajedno s voditeljicom zbora Ivom Mustać-Klarić, izveo pjesmu „More“ uz pratnju gitare. Kao šećer na kraju, nastupile su učiteljice s pjesmom „Naranča“ i dokazale da se dobar glas daleko čuje. Programu je prisustvovao velik broj roditelja učenika i prijatelja škole, ali i mnogi učenici i učitelji drugih škola, kao i mnogobrojni gosti Zadra koji su se taj dan zatekli u šetnji gradom. Učenici i učitelji naše škole bili su sretni i ponosni da mogu pokazati što su naučili, napravili svojim rukama, postigli trudom i vježbanjem, kako su daroviti i maštoviti te koliko je važna kreativnost i zaigranost u svakodnevnom radu i životu.

Gradonačelnik Božidar Kalmeta uručio je učenicima i njihovim mentorima koji su na državnim natjecanjima osvojili prvo, drugo ili treće mjesto pohvalnice, zahvalnice i prigodne poklone

Dani izvannastavnih aktivnosti osnovnih škola Grada Zadra završeni su svečanošću u Hrvatskom narodnom kazalištu Zadar 4. lipnja 2014. godine. Zadarski gradonačelnik Božidar Kalmeta uručio je učenicima i njihovim mentorima koji su na državnim natjecanjima osvojili prvo, drugo ili treće mjesto pohvalnice, zahvalnice i prigodne poklone. Svečanosti su prisustvovali i bili nagrađeni za svoje uspjehe sljedeći učenici: Lucija Mijolović za osvojeno prvo i drugo mjesto u plivanju, Iva Ivanov za dva osvojena treća mjesta u plivanju i Mateo Čirak za osvojeno drugo mjesto u trčanju na Državnom sportskom natjecanju učenika s teškoćama s mentoricama Darinkom Dokoza - Nikpalj i Dariom Švorinić, te Mateo Čirak i Filip Kulonja za osvojenu nagradu za najbolji proizvod zadruge na Državnom prvenstvu zadruge u Zagrebu i za osvojeno

prvo mjesto u natjecanju učeničkih zadruga u Zadarskoj županiji s voditeljicom zadruge Jelenom Babić. Ujedinjeni u zajedničkoj temi, pod vodstvom svojih mentora, učenici su se predstavili recitalima, pjesmom, plesom, scenskim igrama i dokumentarnim filmom. Našu školu je predstavila Dramska sekcija s plesom „Trio Voštarnikus“ koja je za svoj nastup dobila velike pohvale.

Igrokaz *Djed i repa*

Krešimir Perović s Ivom Mustać Klarić

Udri, Lindo, samo živo!

Nasmiješene učiteljice

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Stela Dominis-Vunjak, prof. def.

Međugorje – oaza mira i ljubavi

U južnom dijelu Bosne i Hercegovine, u blizini grada Čitluka smjestilo se jedno od najpoznatijih svjetskih svetišta – Međugorje. Priča o svetištu počinje 24. lipnja 1981. godine kada je šestero djece ugledalo Blaženu Djevicu Mariju, koja od milja nosi ime Gospa. U početku su djeca vidjela Gospu svaki dan, a ona je preko njih slala poruke, kako župljanima Međugorja, tako i svim ljudima svijeta. Šestero djece je u međuvremenu odraslo, Gospa im se i dalje ukazuje, a oni prenose njene poruke. U veljači ove godine jedna od Gospinih poruka bila je: „Draga djeco! U ovom milosnom vremenu sve vas pozivam: više molite, a manje pričajte. U molitvi tražite volju Božju i živite je po zapovijedima na koje vas Bog poziva. Ja sam s vama i s vama molim. Hvala vam što ste se odazvali mome pozivu.“

Učiteljice naše škole bile su 8. studenoga 2014. godine na jednodnevnom izletu u Međugorje. Izlet je organizirao Sindikat hrvatskih učitelja.

mjesta i ona je žarište sakramentalnog i molitvenog života. Budući da se broj hodočasnika stalno povećava, crkva se stalno nadograđuje i uređuje. Samo molitveni prostor oko crkve ima pet tisuća sjedećih mjesta i u ljetnom razdoblju kada rijeke hodočasnika dolaze u Međugorje, okuplja ih oko vanjskog oltara. Na jugozapadnoj strani crkve, na putu prema groblju, za Uskrs 1998. godine postavljen je brončani **kip Uskrslog Spasitelja** (djelo slovenskog kipara Andreja Ajdiča). Oko tog kipa se godinama javlja fenomen koji znanost ne može objasniti. Čudo ovog kipa je što iz koljena Uskrslog Spasitelja kapaju suze, to jest tekućina koja je po kemijskom sastavu istovjetna ljudskim suzama.

Positivna energija koju svetište širi ogleda se na svakom koraku. Tako, u Međugorju djeluje Ustanova za odgoj i skrb djece i mladeži odnosno **Majčino selo**. Nastalo je iz potrebe prihvata i skrbi za djecu koja su pogođena gubitkom doma i roditeljske skrbi. Djeca su smještena u obiteljske kuće i ovakav koncept smještaja daje im emocionalnu sigurnost i osjećaj zajedništva. Kroz

Majčino selo prošlo je stotine djece, mladih te samohranih majki. Kao posebno mjesto koje mladima daje snagu u potrazi za istinom, Međugorje je bilo idealno i da se u njemu osnuje **zajednica Cenacolo**. Časnu sestru Elviru Petrozzi Bog je potaknuo da neumorno otvara vrata svojih zajednica Cenacola po cijelom svijetu i uči mlade jednostavnom načinu života, uz prijateljstvo i rad, uz vjeru da će ih Isus Krist svojom ljubavlju vratiti na ispravne životne putove. Još jedna prekrasna znamenitost međugorskog kraja je **Vrt sv. Franje** - mjesto gdje posjetitelji, posebno djeca susreću prirodu, životinje, dječje igralište, šetnice i odmor. Ovaj Vrt je u duhu svetog Franje malo molitveno odredište gdje će hodočasnici kroz dodir s prirodom naći mir.

I mnoge poznate osobe redovito hodočaste u Međugorje. Ljudi svih profila, od predsjednika država do sportaša, siromašni i bogati, ljudi različitih nacionalnosti, vjera, boje kože...

Poznati kanadski dizajner John Fluevog, čije cipele obožavaju holivudske zvijezde poput Woody Harrelsona i Scarlet Johansson, izbacio je ženski model koji je nazvao „Međugorje“. Da je ovaj model očito inspiriran poznatim hercegovačkim svetištem može se zaključiti iz opisa koji stoji uz te cipele: „Vjerovati može biti najteže za učiniti, čak i onda kad svjedočite vlastitim očima.“

Priredila: Vjeroučiteljica, Ivanka Čirjak, dipl. vjeroučiteljica

Papa Franjo o Međugorju

„Gospa međugorska ozdravila je i obratila mnoge. Moleći se u Međugorju mnogi su ljudi diljem svijeta promijenili iz temelja svoj život nabolje, spasili se od zla, poroka, droge...pa je u tom smislu Međugorje pozitivan fenomen, i ne treba braniti narodu hodočašća tamo.“

Danas je Međugorje oaza mira, opraštanja, ljubavi, ozdravljenja. To je mjesto gdje nebo dira zemlju i mjesto gdje se uistinu osjeća Božja prisutnost preko Majke Božje.

Tko god dođe u Međugorje najprije posjeti mjesto prvih Gospinih ukazanja. To je **Brdno ukazanja** ili Podbrdo na kojem je na samom mjestu ukazanja postavljen Kip Mira. Susret s Brdom za hodočasnike je susret s Gospom kroz osobnu molitvu i molitvu krunice. U podnožju Brda nalazi se **Plavi križ** kraj kojeg se redovito sastaje molitvena skupina. Drugo, jednako značajno brdo je **Križevac**,

mjesto gdje hodočasnici susreću Isusa u njegovoj muc i otkrivaju njegovu ljubav. Na Križevcu su župljani još 15. ožujka 1934. godine podigli 8,56 m visok armiranobetonski križ na kojem stoji: „Isusu Kristu, Otkupitelju ljudskog roda, u znak svoje vjere, ljubavi i nade, u spomen 1900. godišnjice Muke Isusove“. U samo križište ugrađene su moći Isusovog križa dobivene za tu priliku iz Rima. **Crkva sv. Jakova** nalazi se u centru

Crkva sv. Jakova

Tamara Šoletić u posjetu našoj školi

Tamara s našom Mendulom

Povod za dolazak u posjet školi, 4. ožujka 2015. godine, naše drage gošće, kazališne i televizijske glumice te lutkarice Tamare Šoletić, bila je nova predstava „San“ Kazališta lutaka Zadar. Predstava, autorice i redateljice Vjere Vidov, čija je premijera trebala biti par dana poslije, bila je izvrsna prilika za upoznavanje učenika s kazališnom glumom. Tamara Šoletić, uvijek rado viđen gost na Danu otvorenih vrata OŠ Voštarnica-Zadar, svojom spontanošću i otvorenošću vrlo lako je zadobila pažnju naših učenika. Uz puno smijeha i veselja, toga jutra glumica je približila učenicima ljepotu rada glumca u kazalištu naspram glumca malih televizijskih ekrana.

Par riječi o životu i radu glumice

Iza naše zadarske kazališne glumice i lutkarice je dvadeset i pet godina predanog rada. Za ljubav prema lutkama zapravo

Učenici su uživali u druženju s glumicom

je zaslužan otac glumice, Karlo Šoletić, koji je Tamara kao malu djevojčicu od tri godine poveo u svijet lutaka, u koji se glumica zaljubila i do dana današnjeg njezina matična kuća rada je Kazalište lutaka Zadar. Iz svijeta bajki i lutaka u kojem je stasala, prirodnim slijedom je nastavila koračati po daskama koje glumcima život znače. Nakon završene osnovne i srednje škole u Zadru, upisuje Učiteljsku akademiju pri zadarskom Filozofskom fakultetu i s tim zvanjem se zapošljava na jednu godinu u školu. Ali, vrlo brzo prava ljubav prema lutkama se ponovno vraća i pobjeđuje. U četrdeset i drugoj godini života glumici se slučajno otvorio put za niz uloga u televizijskim serijama, od kojih je najpopularnija bila uloga Lili u seriji „Zauvijek susjedi“. Danas je zahvaljujući toj ulozi prepoznaju na ulici stari i mladi, veliki i mali. Ta uloga je donijela veliki preokret u životu glumice. Jedno vrijeme, kako kaže sama glumica, nije bilo lako nositi se s takvom medijskom pozornošću, ali s vremenom je glumica shvatila da je ta uloga zapravo bila upečatljiva i zanimljiva zaista širokom spektru ljudi te ju je prihvatila na pozitivan način.

Druženje s glumicom

Čim je Tamara Šoletić ušla u našu školu, učenici su povikali: „Lili, pa to je Lili s televizijel!“ Nije bilo sumnje da popularna glumica neće biti prepoznata. Učenici jednostavno obožavaju ulogu Lili. Glumica je na vrlo zanimljiv način pokušala saznati koliko naši učenici vole doći i pogledati kazališnu predstavu. Kako smo mi česti gosti Kazališta lutaka Zadar, nisu nam strane mnoge predstave koje se nalaze na repertoaru kazališta. Ipak se dalo utvrditi da je danas televizija kao medij presnažna i dostupnija svakodnevici čovjeka. Tako se danas sve više piše o problemu ovisnosti o televiziji, a paralelno i o pošasti interneta. Zadaća glumice Tamare Šoletić bila je probuditi ljubav prema kazalištu i želju za još češćim odlascima u kazalište. Nastojala je približiti učenicima što se događa kada glumac glumi u kazalištu, kako je bitna interakcija publike te kako zapravo kazališni glumci vole vidjeti povratnu informaciju od strane publike, odnosno osjetiti kakve su emocije izazvali. Nasuprot tome, televizijska uloga jednog glumca je nešto sasvim drugo. Glumci se jednostavno samo nađu u nekoj zadanoj vremensko-prostornoj dimenziji i od glume scene koje zabilježe kamere sa strane, a nakon toga se ta serija prenosi na našim malim ekranima nebrojeno puta. Na taj način, koji je puno ležerniji i dostupniji, jedna takva scena stiže u naš dom. Tako danas prolazimo kroz vrijeme i prostor puno brže, što je danas na cijeni, jer je vrijeme postalo dragocjeno. Tako je o ulozi Lili, glumica rekla kako kad se želi odmoriti od Tamare, jednostavno postane Lili. Odglumila im je ulogu Lili kako bi im približila razliku kako se ponaša jedna Lili, koja je izmišljen lik serije po ideji redatelja i scenarista, a kako se ponaša i izgleda „prava“ Tamara Šoletić. Zanimljivi su bili dječji komentari, kao i pitanja koja su učenici postavljala glumici. Bilo je tu vrlo ozbiljnih i zanimljivih pitanja:

Je li lakše glumiti u kazalištu ili na televiziji?

Glumica je primjetila kako je to zaista odlično pitanje. Postoji velika razlika između te dvije vrste glume. Onda je dodala kako ona više voli kazalište i kazališne uloge koje su puno zahtjevnije, jer svaki izlazak na pozornicu iziskuje puno emocija i truda, dok se serija i film jednom snime i to je to.

Volite li glumiti vesele ili tužne likove?

Odgovorila je da više voli glumiti vesele likove te dodala da je izazov svakog glumca glumiti

lik koji se razlikuje od njega samog u svakodnevnom životu.

Zatim je uslijedilo pravo nadmetanje učenika u tome tko će bolje pokazati vlastito glumačko umijeće. Bilo je tu nekoliko učenika koji zaista vole pozornicu i koji su s lakoćom odglumili uglavnom točke s Božićne priredbe, koje su uvježbavali sa svojim učiteljicama i voditeljicama dramske sekcije. Nakon pokazanih umijeća glume, jednostavno i spontano se rodila ideja da se na sljedećem Danu škole napravi kratki igrokaz zajedno s glumicom Tamarom Šoletić. Uslijedilo je slikanje s glumicom. Na svakoj fotografiji moglo se vidjeti koliko se srce glumice jednostavno otvorilo i koliko je bila ispunjena druženjem s našim učenicima. Učenici su otvoreno pokazivali svoju nesebičnu i otvorenu ljubav prema glumici, koja im je ispunila san, pa su se s Lili mogli družiti i razgovarati.

Još malo druženja s glumicom

Povukla sam se s našom gošćom u zbornicu gdje sam joj željela kroz naš školski list Mendula približiti sve aktivnosti škole. Školski list je ogledalo našeg rada, aktivnosti i događanja. Tamara Šoletić je pokazala veliki interes i želju za čitanje lista koji smo joj namijenili pokloniti. Tada je glumica otkrila da je imala brata s intelektualnim teškoćama. S puno tuge i sjete iz njezinog glasa, saznala sam da brat više nije među živima, ali često, pa i na ovaj način, voli ga se sjetiti i pričati o njemu. Pokazala je veliki interes i o tome što se nakon školovanja događa s našim učenicima, skrbi li se danas lokalna zajednica o njima, postoji li mogućnost zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama u gradu Zadru, kao i o oblicima inkluzije i samostalnog stanovanja uz podršku. Tu je glumica pokazala kako joj je zaista stalo da u današnjem društvu ova populacija ima dostojnu skrb i brigu. Komunikacija sa sugovornicom je bila opuštana i laka, vrijeme zajedničkog druženja je proletjelo. Pitam se je li to bilo, na nesvjesnoj razini, jer sam tek kasnije utvrdila da smo istih godina i vrlo sličnih životnih podudarnosti. Obećala sam glumici da ćemo sve napraviti da se ideja o malom projektu zajedničke glume ostvari na našem Danu škole u mjesecu svibnju. Uz još jedan veliki zagrljaj, koji nam je poslala na odlasku, i srdačne pozdrave glumica je napustila našu školu. A ja sam pohitala zabilježiti svaki trenutak našeg druženja.

Priredila: Logoped,
Helena Kuzminski, prof. def.

Obilježen Svjetski dan jabuka

Jeste li znali

- * Jabuka sadrži i do 90% vode i nimalo masnoća.
- * Jabuka opskrbljuje organizam energijom i osvježava nakon napornog treninga.
- * Jabuka sadrži seratonin, a u podizanju našeg raspoloženja je uspješnija čak i od čokolade.
- * Iz vremena Starog Rima potječe uzrečica *Ab ovo usaque ad mala*, što doslovno prevedeno znači *Od jajeta sve do jabuke*, a preneseno *Od početka do kraja*; tada je naime bilo običajeno obrok započeti jajetom, a završiti jabukom.

Jabuka, kraljica voća ima svoj dan 20. listopada. Tada se obilježava Svjetski dan jabuka na inicijativu londonske organizacije Common Ground koja je 1990. godine odlučila na ovaj način promovirati jabuke, njihove zdravstvene kvalitete i brojne sorte koje se u Engleskoj uzgajaju. S vremenom su tradiciju obilježavanja Dana jabuke i drugdje u svijetu prihvatile brojne udruge i škole.

Učenici Područnog odjela OŠ Voštarnica-Zadar, koji se nalazi u Benkovcu, kroz integrirani nastavni dan obilježili su Dan jabuka. Zahvaljujući donaciji OŠ Benkovac, jabuka nam nije nedostajala, a uz malo dobre volje i puno truda vrijedne dječje ruke ispekle su slasnu štrudlu. Vesela družina lako se dogovorila oko podjele poslova pa su ovu zanimljivu kulinarsku aktivnost odradili poput pravih profesionalaca i pritom se jako dobro zabavili. Miris jabuka širio se cijelom školom. Na kraju školskog dana zasladili su se ukusnim i zdravim desertom.

Mladen riba jabuke

Tome priprema kore

Josipa i Mladen dodaju jabuke

Damir priprema kolač za pečenje

Frane je zadužen za pečenje

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Danijela Sršen, mag. rehab. educ.

Skupna izložba likovnih radova

Krugovi IV

U multimedijalnoj dvorani Gradske knjižnice Benkovac, 6. lipnja 2014. godine otvorena je skupna izložba likovnih radova pod nazivom "Krugovi IV". Riječ je o četvrtj po redu izložbi na kojoj

se izlažu učenički radovi pod vodstvom učiteljica Nine Jurišić i Danijele Sršen. Posebna zahvala ravnatelju knjižnice Mili Mariću koji je organizirao izložbu i bio srdačan domaćin svim posjetiteljima.

Posjetitelji izložbe

Mile Marić, ravnatelj knjižnice

Publika u Multimedijalnoj dvorani

Nastup naših učenika na otvaranju izložbe

Priredila: Učitelj edukatora-rehabilitator, Nina Jurišić, prof. reh.

Čarobni svijet likovne umjetnosti

Dok se književnost izražava pomoću riječi, glazba pomoću zvuka, ples pokretom, likovna umjetnost se izražava oblicima (crtom, bojom i volumenom). Likovni jezik predstavlja naš prvi, najraniji oblik komunikacije sa svijetom. Proces likovnog stvaranja i izražavanja omogućuje nam spontanost, zaigranost i opuštenost. Sve su ovo razlozi zašto se u našoj školi jednom na godinu okupljaju umjetnici. Na 8. likovnoj koloniji, 15. i 16. svibnja 2014. godine, sudjelovali su nama dragi umjetnici: Marijana Jakelić, Boris Žuža, Zoran Debelić, Dragan Jelavić, Tomislav Košta, Ana Kolega, Ines Jurin, Rade Zrilić, Stipo Zoroja i Bogdan Mo-

gilevskij, dok su radove poklonili: Diana Marić, Silvijana Dražović, Vesna Herenda, Margit Magyeri Zubčić i Iris Mihатов Miočić. Prvo jutro je počelo u tihoj i stvaralačkoj atmosferi. Umjetnici Zoran Debelić i Bogdan Mogilevskij posvetili su se radu s djecom. Tijekom dana posjetili su nas i različiti mediji. Novinaru Zadarskog lista, Zoran Debelić izjavio je da je svatko od nas i sam klinac u duši, a ako toga slučajno nestane, možemo slobodno zatvoriti grilje. Ostali umjetnici su radije birali tišinu za svoj kreativni izričaj i mi smo to poštovali. No, to naravno ne znači da učenici nisu mogli doći promatrati i komunicirati sa svakim umjetnikom. Na

pozdravnoj konferenciji ravnateljica Irena Dukić zahvalila se vjernom sponzoru Eurohercu poklonivši njihovom predstavniku sliku umjetnika Borisa Žuže. Čuli smo između ostalog i želju ravnateljice da nova škola bude uređena likovnim djelima koja su nastala na svim prethodnim kolonijama. Ovu ideju osmisliće stručnjaci s preko dvjesto umjetničkih djela koje škola trenutno posjeduje. Tako ćemo moći urediti školu koja će imati brend kao škola - galerija. Svi umjetnici svojim boravkom i stvaranjem duboko utječu na učenike, ali i djeca utječu svojim prisustvom na umjetnike. Radovi nastaju u interakciji, pod dojmom, inspirirani djecom, miješanjem dvaju svjetova, svijeta umjetnika i njihove

mašte - dodala je još ravnateljica u svom izlaganju.

Po prvi put, na ovoj koloniji, posebnom tehnikom slikanja akrilnim bojama na drvenoj podlozi tzv. tehnika „woodkraft werk painting“, nastao je „Parobrod“, neobičan rad umjetnice Marijane Jakelić. Umjetnica zadnjih pet godina slika na drvetu i na svakoj novonastaloj drvenoj podlozi svoje mjesto zauzimaju motivi životinja koje umjetnica slika, kako ona sama kaže radi svoje prirodne ljepote. Istovremeno, pored nje, učenici su samostalno i uz njezino vodstvo crtali uglavnom morske životinje koje je ona nastojala prenijeti na svoj rad. Bilo je tu hobotnica, lignji i različitih riba koje su djeca izvukla iz svoje mašte.

Druženje s umjetnicima i kroz drugi dan teklo je jednako poticajno, stvaralački i prožeto s jedinstvenom niti osjećaja radosti likovnog stvaranja. Također, po prvi put ugostili smo umjetnika iz inozemstva, točnije iz Livna, susjedne Bosne i Hercegovine. Škola je istovremeno postala i mala galerija izloženih slika koje je umjetnik donio kako bi nam pokazao svoju zbirku slika, naravno samo jedan mali dio. Umjetnik Stipo Zoroja, kroz dva dana naslikao je više radova u različitim dimenzijama te ih poklonio OŠ Voštarnica-Zadar.

Uz zahvale svim umjetnicima koji su nam otvorili čarobni svijet likovne umjetnosti, s veseljem očekujemo sljedeći susret.

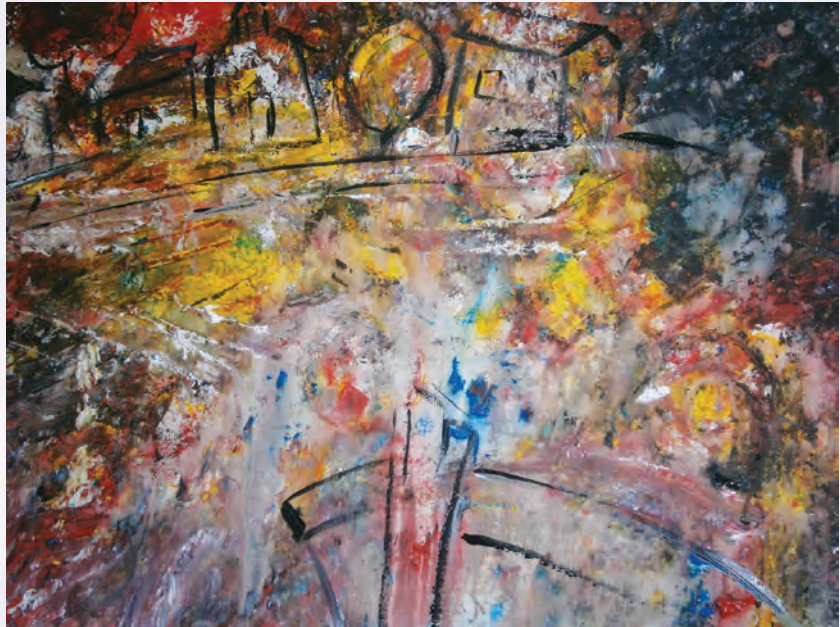
Priredila: Logoped, Helena Kuzminski, prof. def.

Marijana Jakelić, Parobrod

Tomislav Košta

Zoran Debelić i učenici

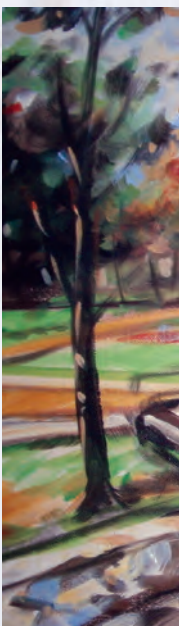
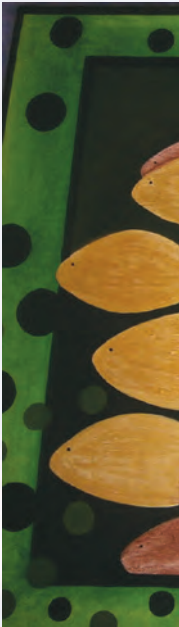

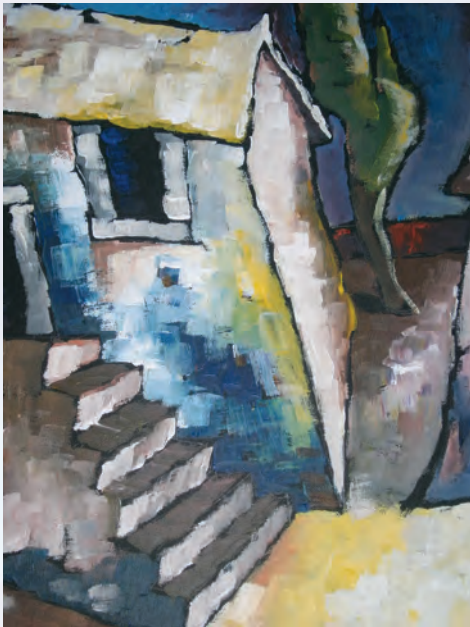
Stipo Zoroja

Dragan Jelavić, Diptih I

8 likov kolon

Dragan Jelavić, Diptih II

Ines Jurin

Silvijana Dražović

Rade Zrilić

Boris Žuža, Vruljica

Bogdan Mogilevskij i učenici

Cristina Gracin: Pijetao

Ivan Perić: Zvončar

Petar Sutlović: Pijetao

Likovna radionica povodom obilježavanja Dana Grada Zadra

Povodom obilježavanja Dana Grada Zadra i blagdana sv. Krševana, zaštitnika Grada Zadra, u ponedjeljak, 24. studenog 2014. godine u našoj je školi održana likovna radionica. Učenici su se pod vodstvom učiteljice Ive Štefanac mogli dublje upustiti u likovno stvaranje i doživljaj tradicije i baštine grada Zadra.

Budući da je crkva sv. Krševana jedan od najljepših bisera hrvatske i svjetske kulturne baštine, upravo je ona bila odabrana za motiv. U uvodnom je dijelu bila ispričana kratka priča o svetom Krševanu i izgradnji poznate crkve, a zatim su učenici prionuli radu. Izražavali su se tehnikom flomastera, u bojama komplementarnih kontrasta.

Katarina Karamarko: Vulkan

Roko Stručić, Lucija Magdalenić, Mateo Čirak

Ante Pilipović: Jaslice

Petar Jurjević: Šipak

Petar Jurjević: Vatra

Anamarija Lokin: Vatra

Cristina Gracin: Bogorodica s Kristom

Mario Ležaić: Jelka

Učenicima je motiv bio veoma drag, budući da je to nešto što dobro poznaju iz svakodnevnog šetnje gradom. Stvorili su čarobne radove i bili veoma ponosni na njih. U Likovnom kutku nalaze se i ostali učenički radovi.

*Priredila: Učitelj likovne kulture,
Iva Štefanac, prof. lik. kulture*

Terapija pokretom

Kineziterapija je sustavna terapija tjelesnim vježbanjem kojoj je cilj unaprjeđenje zdravlja, osobina, sposobnosti i motoričkih znanja te poboljšanje funkcioniranja dijela ili cjelokupnog

organizma. Temeljni značaj kineziterapije je individualni pristup svakom pojedinom učeniku te njegovim potrebama i mogućnostima. U našoj školi kineziterapija je već dugi niz godina iznimno važan dio obra-

zovnog sustava. Učenici su izuzetno motivirani za vježbanje, s veseljem i uz glazbu zajedno jačamo trbušne i leđne mišiće, te ih se na taj način uči o važnosti pravilnog držanja. Vježbamo i na različitim spravama

1.

Prva vježba su čučnjevi uz švedske ljestve koju izvodi učenik Petar Stručić. Ovom vježbom jačaju se mišići nogu, te istežu mišići ruku i ramenog pojasa.

2.

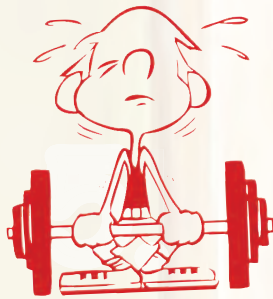
Druga vježba je penjanje po švedskim ljestvama koju izvodi učenik Benedikt Mazija. Ovom vježbom utječe se na poboljšanje koordinacije, te jačanje mišića gornjih i donjih ekstremiteta.

3.

Treća vježba je pretklon pruženim rukama koju izvodi učenik Mario Ležaić. Ovom vježbom utječe se na istežanje mišića ruku i ramenog pojasa, te na mišiće leđa i stražnje strane nogu.

Četvrta vježba je podizanje trupa do sjeda ili tzv. trbušnjaci koju izvodi učenik Petar Šarin. Ovom vježbom utječemo na jačanje gornjih trbušnih mišića.

Peta vježba je podizanje pruženih nogu koju izvodi učenik Ivan Marić. Ovom vježbom utječemo na jačanje donjih trbušnih mišića.

Šesta vježba je istezanje u čučanj koju izvodi učenica Nikolina Strenja. Ovom vježbom istežu se mišići ruku, ramenog pojasa te mišići trupa.

Sedma vježba su bočna odnoženja pruženom nogom koju izvodi učenica Iva Ivanov. Ovom vježbom utječemo na jačanje mišića vanjske strane nogu.

Osma vježba su naizmjenični poskoci koju izvodi učenica Anamarija Lokin. Ovom vježbom utječe se na poboljšanje koordinacije i jačanje mišića nogu i stopala.

kao što su bicikl, orbitrek i traka za trčanje uz pomoć kojih se pozitivno utječe na kardio-respiratorni sustav. Posebno ih veseli skakanje po trampolinu, penjanje po švedskim ljestvama i vježbanje na pilates lopti uz pomoć čega poboljšavamo koordinaciju, ravnotežu i motoričku spretnost. U ovom broju pokazat ćemo vam vježbe uz švedske ljestve kojima se utječe na jačanje i istezanje cjelokupne muskulature.

Priredila: Kineziterapeut,
Marijana Mišulić, prof. fizičke kulture

Školski sportski klub „Leptirić“

Učenici OŠ Voštarnice - Zadar i ove godine su sudjelovali na Državnom prvenstvu Školskih sportskih društava učenika s intelektualnim teškoćama u razvoju koje se održalo u Poreču od 4. do 6. svibnja 2014. god. Ekipa ŠSK „Leptirić“: Iva Ivanov, Lucija Mijolović, Mateo Čirak, Filip Kulonja i Kristofor Rašin nastupila je u pratnji voditeljica Darije Švorinić i Darinke Dokoze-Nikpalj u disciplinama atletike i plivanja.

PLIVANJE

Lucija Mijolović - 25 m slobodno 2. mjesto
 - 25 m prsno 1. mjesto
 Iva Ivanov - 25 m prsno 3. mjesto
 - 25 m leđno 3. mjesto

Lucija i Iva na pobjedničkom postolju

Ajmo, naši!

ATLETIKA

Trčanje 60 m

Mateo Čirak - 2. mjesto
 Filip Kulonja - 4. mjesto
 Kristofor Rašin - 9. mjesto

Skok udalj s mjesta

Mateo Čirak - 6. mjesto
 Filip Kulonja - 4. mjesto

Bacanje loptice 200 gr sa zaletom

Kristofor Rašin - 7. mjesto

Razgibavanje na Narodnom trgu

Tjedan mentalnog zdravlja i Antistigma kampanja, pod nazivom „Šutnja nije uvijek zlato“, organiziran je od 6. do 10. listopada 2014. god. Tom prigodom organizirana su brojna predavanja, tribine, izložbe, dani otvorenih vrata različitih ustanova, a među brojnim sudionicima aktivno je sudjelovala i naša OŠ Voštarnica – Zadar. Učenici – članovi Školskog sportskog kluba „Leptirić“: Iva Ivanov, Mateo Čirak, Oliver Baričević, Filip Kulonja i Kristofor Rašin sa svojim učiteljicama Darinkom Dokoza - Nikpalj i Marijanom Mišulić sudjelovali su 6. listopada u tjelesnom razgibavanju na Narodnom trgu pod vodstvom Društva sportske rekreacije „Relax“. Razgibavanju su se pridružili i ostali zainteresirani građani koji su se zatekli na Narodnom trgu, a sve s ciljem promoviranja fizičke aktivnosti kao bitnog čimbenika u očuvanju mentalnog zdravlja.

DŠR Relax i ŠSK Leptirić

Priredila: Učitelj tjelesne i zdravstvene kulture,
 Darinka Dokoza-Nikpalj, prof. fizičke kulture

Čuda stvara mašta mladih zadrugara

Kreativnost i inovativnost mladih zadrugara vidjela se na svakom izložbenom prostoru.

Međuzupanijska smotra učeničkih zadruga Zadarske i Šibensko-kninske županije, 26. po redu, održala se 25. travnja 2014. godine. Domaćin smotre je bila OŠ Sveti Filip i Jakov iz Zadarske županije. Organizatori su spojili ugodno s korisnim te odredili da se Smotra održi na Festivalu cvijeća u Sv. Filipu i Jakovu. U prošloj Menduli smo vas obavijestili kako su se pravila natjecanja

među zadrugama izmijenila, na način da su kriteriji ocjenjivanja izjednačeni između škola s posebnim programima, poput naše, te osnovnih i srednjih škola redovnog sustava. Naša zadruga „Mocire“ dobila je najviše bodova i uvjerljivo pobijedila ostale učeničke zadruge. Bili smo jako ponosni na naš uspjeh. Ta pobjeda je s obzirom na nova pravila nadmašila sva naša očekivanja te smo počeli s pripremama za sudjelovanje

na 26. Državnoj smotri učeničkih zadruga Republike Hrvatske.

Smotra je održana u Zagrebu u Boćarskom domu od 23. do 24. svibnja 2014. godine u organizaciji Hrvatske udruge učeničkog zadrugarstva. Suorganizator Smotre bila je Hrvatska zajednica tehničke kulture, a pokrovitelj Agencija za odgoj i obrazovanje. Smotra je održana zajedno s 2. Festivalom tehničke kulture čiji je organizator Hrvatska zajednica tehničke kulture. Na ovogodišnjoj smotri našu školsku zadrugu su predstavljali učenici Mateo Čirak i Filip Kulonja, te voditeljica zadruge Jelena Babić zajedno s našom dragom asistenticom Terezom Peša. Na Smotri su sudjelovali mladi zadrugari i njihovi voditelji iz šezdeset najboljih učeničkih zadruga iz Hrvatske, ali možemo slobodno reći da se na smotri predstavilo preko tri stotine učeničkih zadruga čiji su proizvodi bili izloženi na dvadestak županijskih izložbenih prostora. Učeničke zadruge, sudionici smotre, izabrane su za sudjelovanje na 26. smotri na temelju postignuća na županijskim smotrama.

Smotru i Festival posjetili su i brojni gosti, načelnica ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, gospođa Vesna Lendić Kasalo; predstavnici Ministarstva poduzetništva i obrta, predstavnici Hrvatskog saveza zadruga, kao i mnogi drugi.

Mladi zadrugari su i ove godine članovima prosudbenog povjerenstva predstavili svoje najbolje proizvode i prikazali praktične radove, prezentirali rad i postignuća. Kreativnost i inovativnost mladih zadrugara vidjela se na svakom izložbenom prostoru. Bilo je tu vrlo maštovitih ukrasnih i uporabnih predmeta.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Jelena Babić, prof. reh.

Nagrađen Čikin križić

Na ovoj smotri smo postigli još jedan veoma važan uspjeh te potvrdili trud, ideje i kvalitetu svoga rada. Naš proizvod „Čikin križić“ je izabran za jedan od šest najboljih proizvoda smotre! Naš rad prepoznat je na razini države te smo nagrađeni Plaketom za najproizvod.

Čikin križić je zapravo detalj kutijice u obliku križića koja je izrađena u VII/VIII stoljeću. Dobila je ime Čikin križić jer se vjerovalo da ga je opatica Čika ostavila u samostanu benediktinki koji je osnovala 1066. godine u Zadru. Takva se kutijica s relikvijom nosila obješena na prsima. U kutijici su čuvane relikvije sv. Fortunata, mučenika koji je štovan u aquilejskom krugu kao i neki drugi zadarski zaštitnici, Krševan i Zoilo. Takvi su križići izrađivani na istoku, u Egiptu, Siriji i Palestini, odakle su u Europu stizali zajedno s hodočasnici.

Kalup za izradu Čikinog križića smo dobili od Arheološkog Muzeja Zadar. Zadrugari su križiće izrađivali utiskivajući glinu u kalupe. Nakon pečenja „obukli“ su ih u nešto modernije ruho razlijevajući živahne kolorite akrilnih boja različitim tehnikama.

Jedno od područja gdje učenička kreativnost najviše može doći do izražaja su učeničke zadruge. Upravo se s novim proizvodima i projektima pripremamo za natjecanje 27. Smotre učeničkog zadrugarstva, nadamo se da željno iščekujete čitati o našim daljnjim uspjesima.

Vrijeme druženja, dobrote i darivanja

Božić je poseban dio godine kojem se svi neizmjeno radujemo.

Božićno drvece u Gradskoj vijećnici

Svake godine u predblagdansko vrijeme svima nam se nameće isto pitanje - "Što je za mene Božić?" Dok smo maleni, Božić nam je okićeni bor, mama, tata, seka, braco, baka i djed zajedno na ručku, pun stol kolača, fritule i božićne pjesme. Kako odrastamo Božić vezujemo za zabavu, izlaske. Kako starimo Božić nam je vrijeme da vidimo rodbinu i drage prijatelje. U svakoj fazi života Božić je drugačiji, ali nešto uvijek ostaje isto. Bo-

žić je vrijeme darivanja, druženja, dobrote. Kod nas u OŠ Voštarnica-Zadar Božić je poseban dio godine kojem se svi neizmjeno radujemo. Bogat je veselim aktivnostima, druženjima, posjetima.

Nas su razveselili 5. prosinca 2014. svojim dolaskom učenici 3. razreda OŠ Šimuna Kožičića Benje sa svojom učiteljicom Tanjom Vulić. Učenici naše škole su ih kao pravi domaćini dočekali uz prigodan program. Nakon toga, zajedno su sudjelovali na Kreativnoj radionici izrade božićnih ukrasa. Stvorili su zajedno predivne ukrase, ali i nešto puno vrijednije - lijepe uspomene.

Kreativna radionica

Ove godine, kao i prethodnih imali smo čast svojim ručno rađenim ukrasima okтити božićno drvece u predvorju Gradske uprave. Nekoliko naših učenika kitilo je drvece sa svojim učiteljicama i ravnateljicom. U ukrašavanju su im se rado pridružili i djelatnici Gradske uprave. Gradonačelnik Božidar Kalmeta ugostio ih je u Maloj gradskoj vijećnici te naglasio kako je ovo kićenje drvca i druženje tradicija koju svakako treba zadržati.

Druženje s gradonačelnikom

Supernova centar Zadar razveselila je učenike i djelatnike naše škole vrijednom donacijom računalne opreme koju čine četiri osobna računala i pet tablet računala. Donaciju vrijednu 20.000,00 kuna uručila je voditeljica Supernova centra Iva Surić na svečanosti u našoj školi. Osobna računala služit će nam za prezentaciju i primjenu, kao i za izradu nastavnih sadržaja. Uz pomoć računalne opreme uči se kroz igru, a interaktivne aplikacije djeluju motivirajuće na učenike.

Donacija Supernove

Dolazi nam Djed Božićnjak

Crvenkapica

Božićna noć

Božić se približavao i kod nas je bilo sve uzbudljivije. Užurbano su tekle pripreme za Božićnu priredbu koja se održala 19. prosinca 2014. godine u đačkom domu. Kako su se sjedala u publici punila, raspoloženje je bilo sve vedrije. Na priredbi učenici su ponosno iz točke u točku pokazivali svojim roditeljima, bakama i djedovima što su pripremili ove godine sa svojim učiteljicama. Bilo je tu pastira, Crvenkapica, božićnih čestitki, recitacija, plesnih točaka. Vrhunac priredbe bio je nastup dramske skupine naše škole sa svojom verzijom televizijskog showa Tvoje lice zvuči poznato. Druženje smo nastavili uz prigodnu zakusku.

Vesna Penjalov, Šime Mičić, Irena Dukić

Djed Božićnjak u akciji darivanja

Zatim je slijedila zabava 22. prosinca 2014. na Božićnom doručku u pizzeriji „Šime“. Već tradicionalno, petnaesti put za redom, tamo se družimo s prijateljima iz Dječjeg vrtića „Latica“ zahvaljujući velikom srcu gospodina Šime Mičića. Djecu uz pizzu i druženje svake godine razveseli s poklonima i neizostavni Djed Božićnjak.

Kao što vidite, kod nas pripreme za Božić traju cijeli prosinac. Treba se družiti, veseliti i darivati cijelu godinu a pogotovo u predblagdansko vrijeme. Za Božić bi se svi trebali osjećati kao djeca, otvorenog srca, puni želja i radosti. Pa, ako vam se ponekad čini da vam čarolija Božića pomalo blijedi i da ne znate više odgovor na pitanje „Što je za mene Božić?“, navratite do nas u prosincu - nećete se razočarati i pravi odgovor ćete sigurno dobiti!

Božićni štand na Narodnom trgu

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Irena Fuštin, prof.def.

Božićni Prvi ples

Jedino dobrotom i ljubavlju možemo mijenjati sebe, a onda i svijet oko sebe

U organizaciji Udruge za promicanje plesa „Prvi ples“ održana je 27. prosinca 2014. godine humanitarna priredba „Božićni Prvi ples“, a sav prihod s ove manifestacije bio je namijenjen našoj školi. Dvosatnoj spektakularnoj priredbi, u kino dvorani u Sv. Filipu i Jakovu, prisustvovalo je šestotinjak posjetitelja za koje je nastupilo čak dvjesto i pedeset izvođača. Uz organizatore priredbe, bračni par Ivana i Nikolinu Baričić, sudjelovali su i voditeljica Branka Pelicarić s radio BnM-a te voditelj iznena-

đenja iz emisije „Dobro jutro, Hrvatska“, Frane Ridjan. Ravnateljica Irena Dukić zahvalila je organizatorima, sudionicima i publici naglasivši kako jedino dobrotom i ljubavlju možemo mijenjati sebe, a onda i svijet oko sebe. Učenici OŠ Voštarnica-Zadar nastupili su s dvije plesne točke koje su pripremile učiteljice Ana Milković, Ivana Birsa, Marijana Mišulić i Jelena Babić. Uz njih, u programu su sudjelovali: Dječji vrtić Cvit, Plesna skupina Prvi ples, pomladak filipjanskog KUD-a Kralj Tomislav, Biogradske mažoretkinje, Plesna

udruga INFLUX Zadar, Plesni studio KIKI Zumba-Biograd, Glazbena škola Biograd, Plesni studio K2 Pakoštane, OŠ Sv. Filip i Jakov, OŠ Biograd, Tonka i Ante Brzić. Bio je ovo spektakl za pamćenje.

Katarina i Mateo u plesnom zanosu

Akrobatski rock'n roll

Mnogobrojni sudionici priredbe

Priredila: Knjižničarka, Danijela Petani, dipl. bibl.

Sudjelovali smo u obilježavanju Svjetskog dana sindroma Down

Dobra zabava na Forumu

Trio Voštarnikus

Učiteljice i Oliver

U subotu, 21. ožujka 2015. godine obilježen je Svjetski dan sindroma Down. Datum 21.3. odabran je simbolično: predstavlja 3 kopije 21. kromosoma što je genetska specifičnost osoba sa sindromom Down. Na zadarskom Forumu nastupili su učenici zadarskih škola i dječjih vrtića. Svi sudionici nosili su rasparene

šarene čarape kojima se poručuje da su različite čarape jednako funkcionalne. Naši učenici, okupljeni kao Trio Voštarnikus, nastupili su s plesnom točkom koju su uvježbale učiteljice Ivana Birsa i Ana Milković.

Priredila: Knjižničarka, Danijela Petani, dipl. bibl.

Mlada fotografska nada

Naš učenik Bruno Alvir voli fotografirati. Na ovoj fotografiji je njegov psić Kiki.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Anika Zovko Pleslić, dipl. uč.

Na kraju školske godine

Učenik Mateo Paško Bašić je u školskoj godini 2013./2014. pohađao osmi razred i završio je svoje školovanje u našoj školi. Na fotografiji su Mateo Paško Bašić, Katarina Karamarko i Petar Jurjević sa svojom razrednicom Davorkom Nola Morović.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Davorka Nola-Morović, prof. def.

Učenje izvan učionice

Posjet Područnoj školi Rašević

U travnju 2014. godine posjetili smo Rašević, malo selo u Ravnim Kotarima u općini Benkovac i Područnu školu Rašević (Matična škola Benkovac). Cilj posjeta bilo je druženje i upoznavanje užeg zavičaja kroz zabavu i igru. Učiteljice i učenici lijepe male škole pokazali su velikodušnost i gostoprimstvo na iznimnoj razini. Roditelji učenika pomogli su u pripremi bogate zakuske, a gosti su mogli uživati u ukusnim domaćim delicijama. Nakon toga, na red su došle natjecateljske igre gdje su naši učenici pokazali da su ozbiljni protivnici u različitim sportskim aktivnostima. Zatim su se pohvalili plesnim umijećem otplesavši ples Lindo te su zaslužili veliki pljesak i oduševljenje domaćina. Posebno zabavna bila je šetnja selom i razgledavanje

zanimljivog krajolika. Šumski puteljci, ptice neobičnog izgleda koje se jate u zemljano tlo, travnjaci i prostranstva za učenike iz grada bili su vrijedan doživljaj. Vrijeme je brzo proletjelo i uslijedio je povratak u Zadar. Vožnji autobusom uvijek se obrađuje većina učenika i time je završio ovaj mali veseli izlet.

U komunalnoj tvrtki Nasadi d.o.o.

Komunalna tvrtka Nasadi d.o.o. u okviru svojih djelatnosti ima i održavanje i uređenje gradskih parkova. Učiteljice i učenici naše škole posjetili su Perivoj Vladimira Nazora kako bi kroz igru i šetnju naučili nešto o održavanju čistoće našeg grada. Djelatnici Nasada demonstrirali su nam kako čiste naku-pine lišća u parku, učenici su uživali i u vožnji manjim vozilom za čišćenje. Posjet smo završili igrom u parku.

Predstava „Bonton“

Naša je škola 22. travnja 2014. godine ugostila glumačku udruhu Stari grad Faros čiji član je popularni glumac Kristijan Ugrina. Svojom predstavom Bonton, na smiješan i razigran način, uz obilje vizualnih i auditivnih efekata koji izazivaju iznenađenje i impresije učenika, prikazali su kako se može na pristojan način provesti jedan običan dan. U predstavi su uživali stariji učenici jednako kao i najmlađi. Lijepo vrijeme omogućilo nam je sat vremena zabave i veselja. Simpatični lutak iz predstave prenio je učenicima jednostavnu poruku o pravilima ponašanja u društvu kojih se je ponekad teško pridržavati i djeci i odraslima, a veoma su važna za ljepši i ugodniji život.

U Policijskoj postaji u Zadru

Povodom blagdana sv. Mihovila, zaštitnika vojske i policije, koji se obilježava 29. rujna 2014. godine, posjetili smo obližnju Policijsku postaju. U pratnji djelatnika postaje obišli smo prostore u kojima se nalazi vozni park, odnosno policijski automobili i motocikli, te dvoranu za održavanje fizičke spremnosti. Interentni policajci demonstrirali su nam bori-laske vještine. Na kraju posjeta složili smo se da je posao policajca vrlo zahtjevan.

Na filmskoj projekciji u kinu CineStar

Zadnji dan nastave prije zimskih praznika učenici su proveli u kinu CineStar uz dječji filmski hit Medvjedić Paddington. Ekranizacija svjetskog književnog klasika oduševila je i velike i male učenike. Priča počinje dolaskom simpatičnog peruanskog medvjedića u London u potrazi za novim domom. Mali medo s crvenim šešićem osvojio je simpatije učenika i učitelja, te su ispunjeni osjećajima ljubavi i zajedništva otišli na dugi zimski odmor.

Predstava „San“ u Kazalištu lutaka Zadar

Novu predstavu Kazališta lutaka Zadar pogledali smo 9. ožujka 2015. godine. Riječ je o predstavi „San“ koju je napisala i režirala Vjera Vidov, inače glumica Kazališta lutaka Zadar. Predstava je zanimljiva i djeci i odraslima budući da progovara o problemima koja muče i jedne i druge, a odnosi se na to koliko vremena treba posvetiti djeci, a koliko tri za zarađivanjem novca. Dječak Viktor, kojeg glumi Gabrijela Meštrović Maštruko osjeća se napuštenim od roditelja koji rade kako bi mu omogućili bezbrižno djetinjstvo. U njegovim snovima pojavljuje se Mala Vila koju igra Paola Slavica. Njih dvoje se zbliže i dječak Viktor polako shvaća zašto njegovi roditelji moraju toliko vremena biti odvojeni od njega. Posredstvom Vilenjaka Mala vila dobit će krila, a Viktorove noćne more preći će u miran san. Zahvaljujući izvrsnoj glumi i maštovitoj sceni naši učenici, inače redoviti posjetitelji Kazališta lutaka Zadar, uživali su u predstavi.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Tina Colić, prof. reh.

Mjesečna druženja osmišljena kroz radionice za roditelje

Utorkom u pet...

Što god u životu radili, jedno nam je zajedničko, svi imamo potrebu za druženjem... Naša mjesečna druženja, osmišljena kroz radionice za roditelje, okupila su nekoliko dragih mama naših učenika i nas tri kolegice. Iako su se mame samo površno poznavale, na radionicu su došle otvorena srca i spremne za rad. Kako je nekima ovo bio prvi susret s radionicama ovakvog tipa, potrudili smo se uvesti ih u nešto novo i nepoznato na zanimljivi i motivirajući način, vodeći se idejama *Teorije izbora* Williama Glassera.

Teorija izbora pomaže nam uspostaviti kvalitetnije odnose, te otkriti djelotvornije načine upravljanja vlastitim životom. Uči nas da možemo odabirati ponašanja kojima ćemo bolje nego prije zadovoljiti svoje potrebe i unaprijediti kvalitetu življenja. Sadržaji radionica temelje se na interaktivnim aktivnostima, te kratkim predavanjima. Podržavajuća i topla atmosfera potpomaže da se sudionici radionice osjećaju opušteno, ali i spremno za

sudjelovanje u raznim aktivnostima. Ukratko, svi daju svoj prilog u stvaranju radioničarske atmosfere. Jedna mama nam je rekla da na radionicu voli doći jer za naše druženje nisu potrebne velike riječi i skupe pripreme, već dobra volja i suradnja. Zato se veselimo novim druženjima utorkom u pet.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Jadranka Bubić, prof. def.

Od stare čarape do nove igračke

čarape, bijele ili u boji, malo riže, dugmadi, starih krpica te gumice ili konopa moguće je izraditi predivnog snjegovića za ukras ili igru. Osim snjegovića, napravili smo i druge likove, a ideje za rad su na-

virale ovisno o boji čarape. Izrada igračaka od čarape i riže pomaže razvoju kreativnosti i radnih navika, te razvija svijest o mogućnosti iskorištavanja starih stvari. Mi smo uživali u radu, pa pokušajte i vi!

Utajući internetskim bespućem, naišla sam na zanimljivu ideju iskorištavanja starih čarapa na portalu o kulturi življenja (<http://www.uredisvojd.com/>). Sa svojom skupinom učenika sam ovu ideju provela u djelo na satu radnog odgoja. Od dvije stare

Pripremili smo materijal: stare čarape, rižu ili ječam, (mogu poslužiti i stare krpice ili vata), škare, moosgumi u boji (gumeni materijal – Hobby Art Chemaco) ili kolaž, flisani materijal (krpe za čišćenje), elastična traka ili konop, ljepilo za drvo (Drvofix), kist za nanošenje ljepila i dugmadi u boji.

Uzeli smo bijelu čarapu i napunili je 2/3 rižom (ječmom).

Iznad napunjenog dijela, vezali smo čarapu po sredini kako bismo dobili tijelo snjegovića.

Drugu čarapu stavili smo na glavu kao kapu.

Od crnog moosgumija izrezali smo oči i nos te ih pričvrstili ljepilom za drvo.

Zalijepili smo dugme na tijelo i zavezali šal od flisa (komad krpe za čišćenje).

Snjegovići su gotovi!

Priredila: Učitelj edukator – rehabilitator, Stela Dominis – Vunjak, prof. def.

Kolačići s jagodama (muffini)

su ukusno, mirisno i zdravo voće koje je najbolje jesti svježe zbog obilja vitamina C. Teško je odoljeti ukusnim slasticama od jagoda: pitama, štrudlama, tortama, sladoledima, džemovima i sokovima.

Donosimo jednostavan recept za kolačiće s jagodama, kojeg naši odrasli čitatelji mogu raditi zajedno s djecom.

Recept je isprobala naša kuharica Zdenka Borojević, a u pečenim kolačićima uživali su naši učenici. Oni koji ne čitaju, shvatit će postupak izrade kolačića uz pomoć slika, a odrasla osoba neka pomogne s uključivanjem pećnice, te stavljanjem i vađenjem kolačića iz pećnice. Počastite se ovim ukusnim desertom nakon ručka ili jednostavno napravite ove kolačiće za nedjeljni doručak ili užinu. Ako šećer zamijenite medom, a bijelo brašno integralnim ili zobenim brašnom, dobit ćete zdrav i hranjiv obrok.

PRIPREMA

SASTOJCI

Potrebni sastojci:

- 2 jaja
- 1 manja šalica (1 dcl) mlijeka
- 1 manja šalica (1 dcl) ulja
- 2 veće šalice (2 dcl) brašna
- 1 veća šalica (2 dcl) šećera
- prašak za pecivo
- vanilin šećer
- zdjelica narezanih jagoda
- kalupi ili košarice za kolačiće

1 manja šalica (1 dcl) mlijeka

1 manja šalica (1 dcl) ulja

1 veća šalica (2 dcl) šećera

2 veće šalice (2 dcl) brašna

prašak za pecivo

vanilin šećer

Sve sastojke izmiješati mikserom, dodati narezane jagode i uliti u kalupe za kolačiće. Staviti u prethodno zagrijanu pećnicu i peći na 180° C oko 25 minuta. Gotove kolačiće možete posuti šećerom u prahu, kao i poslužiti sa šlagom ili s rastopljenom čokoladom.

Maskenbal, maskenbal, svatko voli maskenbal...

...iza maske lice kriti, netko drugi tada biti!

i čekao da se svi uredimo, našminkamo, maskiramo i dođemo na zabavu. Zaboravili smo na nekoliko sati i na učenje, i na rad, i na hladnu, sivu zimu, pa čak i na prehlade kojima nas je zima pokušala svladati. Maskenbal je bio jači od svega toga i nitko mu nije uspio reći ne.

Školom su se toga prijepodneva orili zvuci učenicima najdražih glazbenih hitova, a iz kuhinje se nadaleko osjetio miris toplih, pečenih krafni. Maskenbal nije ulovio nikoga u našoj školi nesprijetna. Učenici su se sa svojim učiteljicama danima trudili pretvoriti maštu u stvarnost – izrađivali su maske, haljine, modne kreacije, čarobne štapiće, perike žarkih boja, šešire svih ve-

ličina. I baš u pravi trenutak, sve je bilo dovršeno i spremno! Iz učionica su stali izlaziti veseli likovi: nindže, princeze, klanovci, dimnjačari, miševi, šerifi, kaubojci, zatvorenici, dame, fina gospoda u odijelima, djedovi Božićnjaci, vilenjaci i vile, kravice, a stiglo nam je i nekoliko mišica Minnie na zabavu.

Plesalo se dok noge nisu počele boljeti, fino se grickalo dok se trbuščići nisu zakružili. Pjevalo se dok glas nije počeo pucati. Najvažnije od svega, maskenbal nas je, po tko zna koji put, učinio neizmerno sretnima, zbližio nas i još nas jednom podsjetio da u životu nikada ne smijemo zaboraviti na veselje i zajedništvo.

Učiteljica Tina

Maskenbal je i ove veljače širom otvorio vrata škole, uletio brzom vjetrovom u naše hodnike i učionice i obojio ih u najšarenije boje. Svojom šarenom haljinom zaveo je sve nas. Sjeo je zatim u prizemlje škole, u najveću učionicu

Predstava Kiki-Riki

Maskirana publika

Učiteljice se rado maskiraju

Učiteljica Stela i vesela skupina učenika

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator, Teuta Radas, mag. ed. reh.

Na Forumu Sudjelovali smo na Karnevaliću 057

Dječji karneval pod nazivom Karnevalić 057 održava se redovito još od 1994. godine kada je zaživio u organizaciji Radija 057. Na našu veliku radost, svake godine nas organizatori zovu kako bismo nastupili u povorci gradom te

pokazali svoju grupnu masku. U utorak, 10. veljače 2015. godine krenuli smo s Branimirove obale do Forumu. Ante Pilipović, Kristofor Rašin, Bruno Alvir, Lucijan Ražov, Sara Vukas te Petra Župan zajedno s voditeljicom Jelenom Babić odlučili su predstav-

U Arheološkom muzeju Zadar

Vesela povorka kreće na Karnevalić

ljati careve Starog Rima. Ovdje je važno spomenuti kako naša škola provodi cjelogodišnji projekt *Šetnja kroz Antiku* u suradnji s Arheološkim muzejom Zadar i njihovom pedagoginjom Jelenom Vekić Bašić. U sklopu projekta učenici su izradili maske u obliku glave cara Tiberija te se obukli u rimske toge. Maske glave cara Tiberija su izrađivali od gipsanog zavoja, a u oslikavanju su im rado pomogli učenici Škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zadar. Izrađivali su se i lovorovi vijenci te rimska zastava. Organizatori s Radija 057 pripremili su zabavu na Forumu, te su sudionike počastili s krafnama i sokovima, uz mnoštvo glazbe i plesa. Nakon karnevalske povorke posjetili smo Arheološki muzej Zadar i napravili snimke naših maski u okruženju izložaka antičke zbirke.

Priredila: Učitelj edukator-rehabilitator,
Jelena Babić, prof. reh.

Nevidljivi

Mario je usnuo neobičan san.
Dobio je supermoć te postao nevidljiv.
Iskoristio je priliku da se našali s prijateljima...

Sjeo je na ljuljačku pored Bruna.

Sakrio se u grm.

Jako je zaljuljao Bruna.

Pokušao je Luki istrgnuti vrećicu iz ruke.

Šakljavao je Anu.

Mario

Margariti je umalo pojeo doručak.

Leu je namjerno zatvorio vodu.

Sjeo je između Margarite i Lea.

Ali, učinio je i jedno dobro djelo.
Pomogao je Ani staviti torbu na leđa.

Mario se probudio.

Priledile: Učitelj edukator-rehabilitator, Marija Dokoza, mag. ed. reh.
Učitelj edukator-rehabilitator, Ivana Birsa, prof. def.

MI U MEDIJIMA

Zadarski list, 9. svibnja 2014.

Zadarski list, 16. svibnja 2014.

Narodni list, 30. svibnja 2014.

www.grad-zadar.hr (12. 12. 2014.)

www.057info.hr (17. 12. 2014.)

www.ezadar.hr (17. 12. 2014.)

www.zadarskijlist (17. 12. 2014.)

Zadarski list, 18. prosinca 2014.

Zadarski list, 29. prosinca 2014.

Narodni list, 20. ožujka 2015.